

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO (penktoji išplėstinė kolegija) SPRENDIMAS
2007 m. gegužės 3 d.*

Byloje T-357/02

Freistaat Sachsen, atstovaujama advokato T. Lübbig,

ieškovė,

prieš

Europos Bendrijų Komisiją, atstovaujamą V. Kreuschitz ir J. Flett,

atsakovę,

dėl 2002 m. Komisijos sprendimo 2003/226/EB dėl Vokietijos numatomos pagalbos schemos — „Pagalbos programa mažosioms ir vidutinėms įmonėms — Saksonijos įmonių pajėgumo gerinimas“ — Paprogramės 1 (*Coaching*), 4 (dalyvavimas parodose), 5 (bendradarbiavimas) ir 7 (Dizaino skatinimas) (OL L 91, 2003, p. 13), 2 straipsnio antrosios pastraipos ir 3 bei 4 straipsnių panaikinimo,

* Proceso kalba: vokiečių.

EUROPOS BENDRIJŲ PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS
(penktoji išplėstinė kolegija),

kurį sudaro pirmininkas M. Vilaras, teisėjai E. Martins Ribeiro, F. Dehousse,
D. Šváby ir K. Jürimäe,

posėdžio sekretorė C. Kristensen, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. kovo 21 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Teisinis pagrindas

¹ EB 87 straipsnio 1 dalis nustato:

„Išskyrus tuos atvejus, kai ši Sutartis nustato kitaip, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.“

2 Pagal EB 87 straipsnio 3 dalį:

„Bendrajai rinkai neprieštaraujančia gali būti laikoma:

- a) pagalba, skirta regionų, kuriuose yra neįprastai žemas gyvenimo lygis arba didelis nedarbas, ekonominei plėtrai skatinti;

<...>

- c) pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui;

<...>“

3 1992 m. liepos 2 d. Komisijos komunikatas valstybėms narėms dėl pagreitinto leidimo mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ) pagalbos schemoms ir esamų schemų pakeitimų (OL C 213, p. 10 toliau – Komunikatas dėl pagreitinamos leidimo suteikimo procedūros) nustato:

„<...>

iš principo Komisija neprieštaraus naujoms ar esamoms pakeistoms pagalbos schemoms, apie kurias pranešta remiantis (EB) (88) straipsnio 3 dalimi ir kurios atitinka šiuos kriterijus:

- 1) naujos pagalbos schemos, išskyrus schemas, remiančias pramonės sektorius, kuriems taikomi specialūs Bendrijos politikos pareiškimai, taip pat pagalba žemės ūkio, žuvininkystės, transporto ir anglies sektoriams.

Schemos skirtos mažosioms ir vidutinėms įmonėms <...>

Schemos turi atitikti ir vieną iš šių kriterijų:

<...>

Bet kokiai pagalbai eksportui Bendrijos vidaus prekyboje arba veiklos pagalbai procedūra netaikoma; (Pataisytas vertimas)

- 2) esamų pagalbos schemų, kurias Komisija jau patvirtino, pakeitimai, išskyrus specialius atvejus, kai Komisija griežtai apribojo savo leidimus tuomet nurodytu laikotarpiu, biudžetu ir sąlygomis.

Pakeitimai gali apimti vieną iš tokių dalykų:

— laikotarpio pratęsimą nedidinant biudžeto išteklių,

- turimo biudžeto padidinimą iki 20 % nepratęsiant laikotarpio,
- laikotarpio pratęsimą padidinant biudžetą iki 20 % pradinės sumos,
- schemos taikymo kriterijų sugriežtinimą.

<...>

Komisija priims sprendimą apie pranešimus per 20 darbo dienų.“

- 4 Nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairių (OL C 74, 1998, p. 9, su pakeitimais, nurodytais OL C 258, 2000, p. 5, toliau – nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairės) 2 punktas „Taikymo apimtis“ numato, kad Komisija turi taikyti šias gaires regioninei pagalbai, teikiamai kiekvienam ūkio sektoriui, išskyrus žemės ūkio produktų, išvardytų Sutarties II priede, gamybą, perdirbimą ir prekybą, žuvininkystę ir anglies pramonę.
- 5 Dėl pagalbos veiklai nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairės numato:

„4.15. Regioninė pagalba, skirta sumažinti firmos einamąsias išlaidas (pagalba veiklai), paprastai yra draudžiama. Tačiau išimtiniais atvejais tokia pagalba gali būti teikiama regionams, kurie yra tinkami pagal (EB) 87 straipsnio 3 dalies a punkto

išlygą, jeigu tai pagrįsta jos įnašu į regioninę plėtrą ir pobūdžiu ir jos lygis proporcingas tiems sunkumams, kuriuos ja siekiama palengvinti. Pati valstybė narė turi parodyti visus esamus sunkumus ir įvertinti jų svarbą. Pagalba veiklai turi būti ribotos trukmės ir laipsniškai mažinama.

<...>

4.17. Pagalba veiklai, skirta eksportui tarp valstybių narių skatinti, yra neleistina.“

- 6 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 659/1999, nustatantis išsamias EB (88) straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1, toliau – valstybės pagalbos reglamentas) nustato Komisijai EB 88 straipsnyje suteiktos teisės nuspręsti dėl valstybės pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka įgyvendinimo tvarką.

- 7 Valstybės pagalbos reglamento 2 straipsnio 2 dalis dėl pranešimo apie naujos pagalbos skyrimą nustato:

„Savo pranešime suinteresuotoji valstybė narė pateikia visą reikiamą informaciją, kad Komisija pagal 4 ir 7 straipsnius (toliau – išsamus pranešimas) galėtų priimti sprendimą.“

- 8 Valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnis numato, kad Komisija iš karto patikrina gautą pranešimą apie naujos pagalbos suteikimą ir po pirminio patikrinimo priima sprendimą, kad pranešime nurodyta priemonė nėra pagalba (valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 2 dalis) arba kad nekyla jokių abejonių dėl pranešime nurodytos priemonės suderinamumo su bendrąja rinka (valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 3 dalis), arba priima sprendimą pradėti formalų tyrimo procesą dėl pranešime nurodytų priemonių (valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 4 dalis). Šie sprendimai „priimami per 2 mėnesius. Minėtasis laikotarpis prasideda gavus išsamų pranešimą. Pranešimas laikomas išsamiu, jeigu per du mėnesius po jo arba papildomos informacijos pateikimo Komisija neprašo pateikti daugiau informacijos <...>“ (valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 5 dalis).

- 9 Valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 6 dalis numato:

„Jeigu per (valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio) 5 dalyje nustatytą laikotarpį Komisija nepriima (minėto) straipsnio 2, 3 arba 4 dalyje nurodyto sprendimo, tokia pagalba laikoma Komisijos patvirtinta. Tokiu atveju suinteresuotoji valstybė narė gali įgyvendinti atitinkamas priemones, prieš tai apie jas informavusi Komisiją, jeigu Komisija, gavusi pranešimą, per 15 darbo dienų nepriima šiame straipsnyje nurodyto sprendimo.“

- 10 Valstybės pagalbos reglamento 5 straipsnio 3 dalis nustato:

„Pirmiau nurodytas pranešimas laikomas atšauktu, jeigu reikalaujama informacija nepateikiama per nustatytą laikotarpį, išskyrus tuos atvejus, kai dar nepasibaigęs minėtasis laikotarpis pratęsiamas Komisijos ir suinteresuotosios valstybės narės sutikimu arba kai suinteresuotoji valstybė narė tinkamai pagrįstu pranešimu

informuoja Komisiją apie tai, kad, jos nuomone, pranešimas yra išsamus, nes papildomai pareikalautos informacijos nėra arba tokia informacija jau buvo pateikta. Tokiu atveju 4 straipsnio 5 dalyje nurodytas laikotarpis prasideda kitą dieną po pranešimo gavimo <...>“

- 11 1998 m. gegužės 7 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 994/98 dėl Europos bendrijos steigimo sutarties (87) ir (88) straipsnių taikymo kai kurioms horizontalios valstybės pagalbos rūšims (OL L 142, p. 1, toliau – įgaliojimus suteikiantis reglamentas) 1 straipsnio 1 dalis a punkto i papunktis numato, kad, remiantis EB 87 straipsniu, Komisija gali paskelbti, jog esant tam tikroms aplinkybėms pagalba mažosioms ir vidutinėms įmonėms neprieštarauja bendrajai rinkai ir informuoti Komisijos, kaip reikalaujama EB 88 straipsnio 3 dalyje, nebūtina.
- 12 2001 m. sausio 12 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 70/2001 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai mažosioms ir vidutinėms įmonėms (OL L 10, p. 33, toliau – išimties taikymo MVĮ reglamentas) nustato kriterijus, kuriuos atitinkančios individuali pagalba ir pagalbos schemos MVĮ neprieštarauja bendrajai rinkai pagal EB 87 straipsnio 3 dalį ir joms netaikomas Sutarties 88 straipsnio 3 dalies reikalavimas informuoti.
- 13 Minėto reglamento 4 konstatuojamojoje dalyje numatyta:

„Šis reglamentas nesuvaržo valstybių narių galimybės pranešti apie pagalbą mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Komisija tokius pranešimus įvertins ypač atsižvelgdama į šiame reglamente pateiktus kriterijus. Rekomendacijos dėl valstybės pagalbos mažosioms ir vidutinėms įmonėms turėtų būti panaikintos nuo šio reglamento įsigaliojimo datos, kadangi jo turinys pakeičia tų rekomendacijų turinį.“

Faktinės ginčo aplinkybės

1. Administracinė procedūra

- 14 Pagal *Freistaat Sachsen* Ūkio ir darbo ministerijos mažųjų ir vidutinių įmonių pajėgumo gerinimo programą (toliau – programa), pirmą kartą patvirtintą 1992 m., *Freistaat Sachsen* laisvųjų profesijų atstovams ir mažosioms bei vidutinėms gamybos ar prekybos įmonėms, turinčioms buveinę ar nuolatinę įmonę jos teritorijoje, pateikus prašymą suteikia neatlygintinas subsidijas projektams, kuriais siekiama vystyti ekonomiką. Apie programą remiantis EB sutarties 93 straipsnio 3 dalimi (dabar – EB 88 straipsnio 3 dalis) pirmą kartą Komisijai buvo pranešta 1992 m. liepos 3 d. Vokietijos Federacinės Respublikos nuolatinio atstovo laišku. 1992 m. rugsėjo 30 d. laiške Komisija pritarė šiai programai.
- 15 Programos galiojimo terminas buvo pratęstas keletą kartų, ir kiekvieną kartą programa buvo iš dalies keičiama ir atnaujinama. Remiantis Komunikatu dėl pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros, apie padarytus pakeitimus buvo pranešama kiekvieno galiojimo termino pabaigoje. 1996 m. vasario 26 d. ir 1998 m. spalio 6 d. pranešimus Komisija patvirtino atitinkamai 1996 m. balandžio 3 d. ir 1998 m. lapkričio 12 d. laiškais. Pagalbos priemonės, apie kurią buvo pranešta 1998 m. spalio 6 d. ir kuri buvo patvirtinta 1998 m. lapkričio 12 d., galiojimo terminas baigėsi 2000 m. gruodžio 31 dieną (*Freistaat Sachsen* oficialus leidinys Nr. 14, 1999 4 8, p. 289).
- 16 2000 m. gruodžio 29 d. laišku, kurį Komisija gavo 2001 m. sausio 3 d., Vokietijos Federacinė Respublika remdamasi EB 88 straipsnio 3 dalimi pranešė apie šešias paprogrames, įtrauktas į naują programos versiją. Pranešimu buvo siekiama pratęsti programos galiojimą penkeriems metams, t. y. nuo 2001 m. sausio 1 d. iki 2005 m.

gruodžio 31 dienos. Šis pranešimas, kaip ir ankstesni, buvo pateiktas pasinaudojant Komisijos numatyta forma dėl pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros.

- 17 2001 m. sausio 12 d. Komisija priėmė išimties taikymo MVĮ reglamentą, kurio projektas buvo parengtas Valstybės pagalbos konsultacinio komiteto, kurį sudaro valstybių narių atstovai ir kuris buvo įkurtas įgaliojimus suteikiančio reglamento 7 straipsniu. Pagal išimties taikymo MVĮ reglamento 10 straipsnį šis reglamentas įsigaliojo dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*, t. y. 2001 m. vasario 2 d., praėjus dviem dienoms nuo Komunikate dėl pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros nustatyto 20 darbo dienų termino pabaigos.
- 18 2001 m. vasario 5 d. laišku Komisija nurodė, kad ji negali suteikti leidimo pagalbos schemai pagal pagreitintą leidimo suteikimo procedūrą. Komisija paprašė Vokietijos Federacinės Respublikos jai nurodyti, „ar „soft aid“ gaunanti veikla yra suderinama su (išimties taikymo MVĮ reglamentu), t. y. ar atitinkamame pranešime numatytas pagalbos dydis gali būti sumažintas iki išimties taikymo MVĮ reglamente numatyto dydžio <...>“, ir pažymėjo, kad „jei tai būtų neįmanoma, reikia būtinai nurodyti konkrečius motyvus (būtinumas ir suderinamumas ekonominės politikos prasme)“.
- 19 2001 m. kovo 12 d. laišku Vokietijos Federacinė Respublika pateikė savo pastabas, išdėstydamą analizę, kuri, jos nuomone, pateisino pagalbos schemą. 2001 m. kovo 13 d. laišku Vokietijos Federacinė Respublika dar kartą kreipėsi į Komisiją.
- 20 2001 m. birželio 1 d. laišku, palaikydama Vokietijos Federacinės Respublikos pagal pranešimo teikimo tvarką nurodytus argumentus, *Freistaat Sachsen* Ūkio ir darbo ministerija Komisijai pateikė pastabas.

- 21 2001 m. birželio 14 d. Berlyne įvyko Vokietijos Federacinės Respublikos ir Komisijos atstovų susitikimas.
- 22 2001 m. rugpjūčio 2 d. pranešimu, pagrįstu išimties taikymo MVĮ reglamento 9 straipsnio 1 dalimi, Vokietijos Federacinė Respublika pranešė Komisijai apie savo sprendimą iki 2008 m. gruodžio 31 d. arba iki sprendimo, leidžiančio pagalbos, apie kurią buvo pranešta, projektą, priėmimo dienos įgyvendinti šešias paprogrames, sudarančias pagalbos schemą, apie kurią buvo pranešta, nepažeidžiant išimties taikymo MVĮ reglamento.
- 23 2001 m. rugsėjo 5 d. Komisija dar kartą paprašė Vokietijos Federacinės Respublikos pateikti informaciją apie tai, ar ji nenori pakeisti savo pirminio pranešimo. 2001 m. spalio 9 d. laišku Vokietijos Federacinė Respublika atsakė nenorinti nieko keisti.
- 24 2001 m. lapkričio 16 d. laišku Komisija pranešė Vokietijos Federacinei Respublikai, kad priemonė „pardavimų grupavimas“, dėl kurios buvo atliekama atskira procedūra CP 92/01 – Vokietija, sujungiama su byla (C 89/01) dėl nagrinėjamos pagalbos schemos ir sudaro ketvirtą paprogramę „bendradarbiavimas“.
- 25 2001 m. gruodžio 11 d. Komisija pranešė Vokietijos Federacinei Respublikai apie savo sprendimą pradėti EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą (toliau – sprendimas pradėti formalią tyrimo procedūrą) dėl paprogramių „coaching“, „dalyvavimas parodose“, „bendradarbiavimas“ ir „dizaino skatinimas“ (toliau – nagrinėjama pagalbos schema). Tačiau Komisija visiškai neprieštaravo dėl paprogramių „užsienio prekybos konsultavimas“ ir „aplinkos valdymas“.

- 26 Sprendime pradėti formalią tyrimo procedūrą Komisija priminė Vokietijos Federacinei Respublikai apie EB 88 straipsnio 3 dalies suspensyvinį poveikį ir pabrėžė, kad visas išimties taikymo MVĮ reglamento sąlygas atitinkanti individuali pagalba pagal minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalį yra suderinama su bendrąja rinka.
- 27 2002 m. sausio 21 d. laišku Vokietijos Federacinė Respublika pateikė savo nuomonę apie sprendimą pradėti formalią tyrimo procedūrą. Vėliau, 2002 m. vasario 19 d. Briuselyje ir 2002 m. birželio 10 d. Berlyne, įvyko dar du Vokietijos Federacinės Respublikos ir Komisijos atstovų susitikimai.
- 28 2002 m. vasario 7 d. sprendimas pradėti formalią tyrimo procedūrą buvo paskelbtas Oficialiajame leidinyje (OL C 34, p. 2). Komisija pasiūlė suinteresuotosioms šalims pateikti savo pastabas dėl nagrinėjamos pagalbos schemos. Ji negavo jokių pastabų.

2. *Ginčijamas sprendimas*

- 29 2002 m. rugsėjo 24 d. Komisija priėmė sprendimą 2003/226/EB dėl Vokietijos numatomos pagalbos schemos – „Pagalbos programa mažosioms ir vidutinėms įmonėms – *Freistaat Sachsen* įmonių pajėgumo gerinimas“ – Paprogramės 1 (*Coaching*), 4 (dalyvavimas parodose), 5 (bendradarbiavimas) ir 7 (dizaino skatinimas) (OL L 91, 2003, p. 13, toliau – ginčijamas sprendimas).

30 Ginčijamo sprendimo rezoliucinė dalis yra tokia:

„1 straipsnis

Pagalbos programos mažosioms ir vidutinėms įmonėms – <...> įmonių pajėgumo gerinimas <...> keturios paprogramės „coaching“, „dalyvavimas parodose“, „bendradarbiavimas“ ir „dizaino skatinimas“ yra valstybės pagalba EB 87 straipsnio 1 dalies prasme <...>.

2 straipsnis

Tiek, kiek keturios 1 straipsnyje minėtos paprogramės neperžengia Reglamento <...> Nr. 70/2001 taikymo srities ribų ir neviršija minėtame reglamente nustatyto pagalbos intensyvumo lygio, jos gali būti pripažintos suderinamos su bendrąja rinka EB 87 straipsnio 3 dalies c (punkto) prasme <...>.

Tiek, kiek keturios paprogramės numato pagalbą, kuri peržengia Reglamento <...> Nr. 70/2001 taikymo ribas ir viršija minėtame reglamente nustatytą pagalbos intensyvumo lygį, jos yra nesuderinamos su bendrąja rinka.

3 straipsnis

Tiek, kiek 1 straipsnyje minėta paprogramė „bendradarbiavimas“ numato pagalbą veiklai, ji yra nesuderinama su bendrąja rinka.

4 straipsnis

Vokietija 1 straipsnyje minėtas keturias paprogrames gali įgyvendinti tik įvykdžiusi šį sprendimą.

5 straipsnis

Vokietija per du mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą informuoja Komisiją apie priemones, kurių ji ėmėsi jam įvykdyti.

6 straipsnis

Šis sprendimas yra skirtas Vokietijos Federacinei Respublikai.“

Procesas ir šalių reikalavimai

- 31 2002 m. gruodžio 4 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateiktu ieškiniu ieškovė iškėlė šią bylą.
- 32 Išklausęs teisėjo pranešėjo pranešimą, Pirmosios instancijos teismas (penktoji išplėstinė kolegija) nusprendė, pirma, imtis proceso organizavimo priemonių, prašydamas šalių raštu atsakyti į klausimus bei pateikti dokumentus, ir, antra, pradėti žodinę proceso dalį. Šalys į Pirmosios instancijos teismo prašymus atsakė per nustatytą terminą.

33 Per 2006 m. kovo 21 d. posėdį šalys pateikė savo žodinius paaiškinimus ir atsakė į Pirmosios instancijos teismo pateiktus klausimus.

34 Ieškovė Pirmosios instancijos teismo prašo:

- panaikinti ginčijamo sprendimo 2 straipsnio antrąją pastraipą bei 3 ir 4 straipsnius,
- priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

35 Komisija Pirmosios instancijos teismo prašo:

- atmesti ieškinį kaip nepagrįstą,
- priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

36 Ieškovė grįsdama savo ieškinį nurodo penkis ieškinio pagrindus. Pirmasis yra susijęs su ginčijamo sprendimo formaliu neteisėtumu dėl to, kad nagrinėjamai pagalbos schemai Komisija netaikė pagreitintos leidimo suteikimo procedūros. Antrasis ieškinio pagrindas yra pagrįstas ginčijamo sprendimo materialine klaida, susijusia su

tuo, kad išimties taikymo MVI reglamentas buvo netaikytinas šioje byloje. Trečiasis ieškinio pagrindas yra pagrįstas tuo, kad nagrinėjama pagalbos schema galėjo būti patvirtinta remiantis Bendrijos gairėmis dėl valstybės pagalbos mažosioms ir vidutinėms įmonėms (OL C 213, 1996, p. 4, toliau – 1996 m. Bendrijos gairės dėl MVI). Ketvirtasis ieškinio pagrindas yra pagrįstas Komisijos diskrecijos neturėjimu per nagrinėjamos pagalbos schemos tyrimą ir su tuo susijusios pareigos motyvuoti nesilaikymu. Penktasis ieškinio pagrindas yra pagrįstas tuo, jog Komisija neįrodė, kad pagalbos schema realiai iškraipė ar galėjo iškraipyti konkurenciją, ir su tuo susijusios pareigos motyvuoti nesilaikymu.

1. Dėl ieškinio pagrindo, pagrįsto ginčijamo sprendimo formaliu neteisėtumu dėl to, kad Komisija netaikė pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros

Šalių argumentai

³⁷ Ieškovė tvirtina, kad Vokietijos Federacinė Respublika apie pagalbos schemą pranešė pagal komunikatą dėl pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros ir kad Komisija, užuot priėmusi savo sprendimą per jai nustatytas 20 darbo dienų, palaukė, kol įsigalios išimties taikymo MVI reglamentas.

³⁸ Atsakydama į Komisijos argumentą, kad 1992 m. komunikatas dėl pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros nėra privalomas, nes jis buvo priimtas nesilaikant valstybės pagalbos reglamento nuostatų, ieškovė tvirtina, jog šis reglamentas įsigaliojo praėjus septyneriems metams nuo šio komunikato priėmimo ir todėl pastarasis negali būti vertinamas remiantis reglamentu. Be to, nors valstybės pagalbos reglamentas yra vėlesnis aktas nei komunikatas dėl pagreitinotos leidimo

suteikimo procedūros ir jame nėra jokios su pastaruoju aktu susijusios nuostatos, Komisija nuolat taikė šią tvarką savo praktikoje įsigaliojus reglamentui.

- 39 Antra, ieškovė nepitaria ginčijamame sprendime Komisijos padarytai išvadai, kad pagreitinata leidimo suteikimo procedūra buvo netaikytina, nes nagrinėjama pagalbos schema nebuvo „esama pagalbos schema“. Komunikato dėl pagreitinatos leidimo suteikimo procedūros 2 punktas numato, kad ši procedūra yra taikoma keičiant esamas pagalbos schemas, kurias Komisija jau patvirtino, jei pakeitimas yra susijęs su „laikotarpio pratęsimu padidinant biudžetą iki 20 % pradinės sumos“ arba kai tai susiję su „taikymo kriterijų sugriežtinimu“.
- 40 Buvo sugriežtintos ne tik nagrinėjamos pagalbos schemas taikymo sąlygos, lyginant su ankstesnėmis priemonėmis, bet ir Komisija du kartus jau buvo patvirtinusi programą. Ieškovė mano, kad nedidelis pagalbos schemas turinio pakeitimas, susijęs ne tik su paprastu jos pratęsimu ir biudžeto padidinimu, neužkerta kelio pagreitinatos leidimo suteikimo procedūros taikymui, kaip, beje, tam iki šiol neprieštaravo Komisija, 1996 m. ir 1998 m. pratęsdama pirminę programą, apie kurią buvo pranešta 1992 m., suteikdama leidimus pagal minėtą procedūrą. Remiantis principu, pagal kurį yra draudžiama atsisakyti vykdyti pažadą kito nenaudai, vien tik minėta aplinkybė turėjo neleisti Komisijai atsisakyti taikyti pagreitiną leidimo suteikimo procedūrą.
- 41 Trečia, ieškovė tvirtina, kad net jei nagrinėjama pagalbos schema turėtų būti laikoma nauja pagalba, Komisija turėjo atlikti tyrimą ir remdamasi pagreitinata leidimo suteikimo procedūra per 20 dienų priimti sprendimą, nes šis terminas taikomas tiek jau esamoms pagalbos schemoms, tiek naujoms priemonėms. Be to, ieškovė,

priešingai nei tvirtina Komisija, mano, kad nagrinėjama pagalbos schema visiškai neteikia pagalbos eksportui.

- 42 Ketvirta, ieškovė tvirtina, kad net jei nagrinėjama pagalbos schema būtų susijusi su pagalba eksportui, Komisija galėjo šią schemos dalį nagrinėti netaikydama jai pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros, o likusi dalis, pripažinta suderinama su bendrąja rinka, turėjo būti nagrinėjama ir patvirtinta pagal šią procedūrą.
- 43 Komisija pirmiausia tvirtina, kad komunikatas dėl pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros nesuteikia jai teisės priimti sprendimo per 20 darbo dienų. Šis terminas yra taikomas tik teigiamiems sprendimams tam tikrais paprastais atvejais, atitinkančiais nustatytas sąlygas.
- 44 Taip pat Komisija tvirtina, kad dėl komunikato dėl pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros laikymosi negalima pareikšti ieškinio, nes jis buvo priimtas prieš įsigaliojant valstybės pagalbos reglamentui, kuriame galutinai buvo nustatyti taikytini terminai. Valstybės pagalbos reglamentas panaikino prašymą taikyti pagreintą leidimo suteikimo procedūrą, nes minėto reglamento 4 straipsnis įtvirtino normą dėl terminų ir nenumatė šios procedūros išlaikymo. Tačiau remiantis principu, pagal kurį vėlesnė tokio paties lygio ar viršesnė norma panaikina ankstesnes priešingas nuostatas, reglamentuojančias tas pačias faktines aplinkybes ir susijusias su tuo pačiu dalyku, pagreintą leidimo suteikimo procedūra tapo „nereikalinga“ ir todėl nėra privaloma. Nors Komisija ir toliau *de facto* laikosi gairių ar kitų komunikatų, kurie jau nebegalioja ar tapo „nereikalingi“, jie vis dėlto nėra jai privalomi.

- 45 Galiausiai Komisija ginčija ieškovės argumentus, jog nagrinėjama pagalbos schema atitinka komunikate dėl pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros nustatytas sąlygas ir jog jai gali būti suteiktas leidimas pagal šią procedūrą.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 46 Komunikatas dėl pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros atitinkamai savo antrojoje ir paskutinėje pastraipose numato, kad iš principo Komisija neprieštaraus naujoms ar esamoms pakeistoms pagalbos schemoms, apie kurias pranešta remiantis EB 88 straipsnio 3 dalimi ir kurios atitinka tam tikrus minėtame komunikate nustatytus kriterijus, ir kad ji priims sprendimą apie pranešimus per 20 darbo dienų.
- 47 Ginčijamo sprendimo 54 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, kad, priešingai nei tvirtina Vokietijos Federacinė Respublika, nagrinėjama pagalbos schema neturi būti vertinama vykdančią pagreintą leidimo suteikimo procedūrą, nes šioje byloje taikytinos procedūrinės nuostatos yra reglamento dėl valstybės pagalbos nuostatos.
- 48 Pirmiausia reikia pažymėti, kad nurodydama, jog turi būti taikomos reglamento dėl valstybės pagalbos nuostatos, o ne komunikato dėl pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros nuostatos, Komisija aiškiai nurodė, kad komunikatas neteko prasmės įsigaliojus valstybės pagalbos reglamentui. Ši pozicija aiškiai matyti jos rašytiniuose pareiškimuose, kuriuose ji tvirtina, kad minėtas komunikatas tapo „nereikalingas“ dėl valstybės pagalbos reglamento neatitikimo, nes pastarojo 4 straipsnis įtvirtina taisyklę dėl terminų ir nenumato pagreitinotos leidimo.

- 49 Be to, Komisija ginčijamo sprendimo 54 konstatuojamosios dalies 1 punkte siekia įrodyti ne tai, kad komunikatas dėl pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros tapo „nereikalingas“, tačiau tai, kad jis buvo netaikytinas, nes ši byla neatitiko jame nustatytų kriterijų.
- 50 Galiausiai iš bylos medžiagos matyti, kad Komisija neginčija ieškovės tvirtinimo, jog ji, įsigaliojus reglamentui dėl valstybės pagalbos, ir toliau taikė pagreintintą leidimų suteikimo procedūrą, tačiau pabrėžia, kad nebegaliojantys komunikatai ir gairės, net jei ji ir toliau *de facto* jų laikosi, nėra jai privalomi.
- 51 Pirmiausia dėl to, ar valstybės pagalbos reglamento priėmimas lėmė komunikato dėl pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros „nereikalingumą“, reikia pažymėti, jog be to, kad minėtame reglamente šiuo klausimu nėra jokios nuorodos, tik 2004 m. balandžio 30 d., t. y. praėjus penkeriems metams nuo jo įsigaliojimo, Oficialiajame leidinyje buvo paskelbtas komunikatas apie tam tikrų tekstų, susijusių su politika valstybės pagalbos srityje, nereikalingumą (OL C 115, 2004, p. 1, toliau – komunikatas dėl nereikalingų tekstų), kuriame buvo minimas ir komunikatas dėl pagreitinotos leidimų suteikimo procedūros. Iš tikrųjų minėto komunikato trečiojoje pastraipoje yra nurodyta, kad „nuo šio komunikato paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, (Komisija) jokioje srityje netaikys šių tekstų, kad ir koks būtų jų teisinis statusas: <...> 13) (komunikatas dėl pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros)“.
- 52 Taip pat reikia pažymėti, kad komunikato dėl nereikalingų tekstų antrojoje pastraipoje nurodoma, jog remiantis valstybės pagalbos reglamento 27 straipsniu, priėmus 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinantį Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999 (OL L 140, p. 1, toliau – reglamento dėl valstybės pagalbos įgyvendinimo reglamentas), tam tikri tekstai, susiję su klausimais dėl procedūros valstybės pagalbos srityje, tapo nereikalingi,

„įskaitant ir pagreitintus pranešimus“. Remiantis komunikatu dėl nereikalingų tekstų, komunikatas dėl pagreitintos leidimo suteikimo procedūros tapo „nereikalingas“ tik dėl to ir tik po to, kai buvo priimtas reglamento dėl valstybės pagalbos įgyvendinimo reglamentas. Ši aplinkybė aiškintina tuo, kad pastarojo reglamento 4 straipsnyje įtvirtinama supaprastinta pranešimų apie tam tikrus taikomos pagalbos pakeitimus procedūra, t. y. procedūra, kuri iš esmės perima komunikato dėl pagreitintos leidimo suteikimo procedūros 2 punkte numatytus kriterijus (leistinos pagalbos schemos biudžeto padidėjimą daugiau kaip 20 %, minėtos schemos pratęsimą padidinus biudžetą arba jo nepadidinus ir taikomos leistinos pagalbos schemos taikymo kriterijų sugriežtinimą) ir kuri taip pat numato trumpesnę nei reglamento dėl valstybės pagalbos 4 straipsnyje numatytą terminą, t. y. 1 mėnesio terminą, per kurį Komisija stengiasi priimti sprendimą pagal minėtą procedūrą.

- 53 Be to, priešingai nei Komisija nurodė savo rašytiniuose dokumentuose, nėra jokio neatitikimo tarp valstybės pagalbos reglamento, kuris, remiantis Teisingumo Teismo praktika, suformuluota 1973 m. gruodžio 11 d. Sprendime (120/73, Rink. p. 1471, 4 punktas), nustatė maksimalų dviejų mėnesių terminą pagalbos, apie kurią buvo pranešta, pirminiam patikrinimui, vykdant įprastą bendrai taikomą pranešimo procedūrą, ir komunikato dėl pagreitintos leidimo suteikimo procedūros, kuris numato 20 dienų terminą tik vykdant supaprastintą pranešimo procedūrą konkrečiais atvejais.
- 54 Reikia taip pat konstatuoti, kad komunikatas dėl pagreitintos leidimo suteikimo procedūros yra netaikomas tik nuo 2004 m. balandžio 30 d., t. y. nuo komunikato dėl nereikalingų tekstų ir reglamento dėl valstybės pagalbos įgyvendinimo reglamento paskelbimo dienos.
- 55 Tokiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti, ar Komisija galėjo pagrįstai ginčijamo sprendimo 54 konstatuojamojoje dalyje tvirtinti, kad komunikatas dėl pagreitintos leidimo suteikimo procedūros yra netaikytinas šioje byloje, nes ginčijama pagalbos

schema nėra nei nauja, nei ji yra esamos pagalbos schemos pakeitimas minėto komunikato prasme.

56 Pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip yra nusprendęs Pirmosios instancijos teismas, komunikato dėl pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros antrosios ir paskutinės pastraipų formuluotė leidžia manyti, jog net tuo atveju, kai valstybės pagalbos schemos projektas atitinka visas sąlygas, kurioms esant galima pasinaudoti 20 darbo dienų terminu, tik „iš principo“ Komisija įsipareigoja nereikšti pretenzijų praėjus šiam terminui, pasilikdama sau teisę „nuspręsti“, t. y. tam tikrais atvejais priimti sprendimą pradėti formalią tyrimo procedūrą ir pasibaigus šiai procedūrai priimti galutinį teigiamą, sąlyginį ar neigiamą sprendimą (2005 m. birželio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Regione autonoma della Sardegna prieš Komisiją*, T-171/02, Rink. p. II-2123, 34 punktas).

57 Antra, reikia pažymėti, jog kriterijai, kuriuos pagalbos schemos, apie kurias buvo pranešta, turi atitikti, kad Komisija iš principo nereikštų pretenzijų per 20 darbo dienų, turi būti aiškinami griežtai, nes pagreitinata leidimo suteikimo procedūra yra įprastos pranešimų vertinimo procedūros išimtis.

58 Taip pat reikia priminti, kad pagal minėto komunikato 2 punktą esamų pagalbos schemų pakeitimai, leidžiami vykdant pagreintą leidimo suteikimo procedūrą, gali apimti laikotarpio pratęsimą nedidinant biudžeto, turimo biudžeto padidinimą iki 20 % nepratęsiant laikotarpio, laikotarpio pratęsimą padidinant biudžetą iki 20 % pradinės sumos arba išteklių schemos taikymo kriterijų sugriežtinimą. Iš to matyti, kad bet koks kitoks esamos pagalbos schemos pakeitimas, pavyzdžiui, pagalbos suteikimo sąlygų sušvelninimas ar šios pagalbos intensyvumo padidinimas užkerta kelią pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros taikymui.

- 59 Šioje byloje reikia konstatuoti, kad remiantis EB 88 straipsnio 3 dalimi ir pagal pagreitintą leidimo suteikimo procedūrą 2000 m. gruodžio 29 d. Komisijai buvo pranešta apie nagrinėjamą pagalbos schemą kaip apie anksčiau patvirtintos pagalbos schemos, kuri dar galiojo, tačiau jos galiojimo terminas turėjo baigtis 2000 m. gruodžio 31 d., „pakeitimą ir pratęsimą“. Taigi yra akivaizdu, kad Vokietijos Federacinė Respublika tikėjosi, kad šiuo atveju bus taikoma pagreitinta leidimo suteikimo procedūra.
- 60 Tačiau pirmiausia dėl paprogramės „coaching“ ir ypač dėl naujų įmonių reikia pažymėti, kad maksimali pagalba už dieną buvo padidinta iki 500 EUR, nors anksčiau patvirtintoje pagalbos schemoje ji buvo 800 Vokietijos markių (409,03 EUR).
- 61 Antra, dėl paprogramių „dalyvavimas parodose“, „bendradarbiavimas“ ir „dizaino skatinimas“ ir ypač dėl konkrečių tam tikrų specialių projektų, pavyzdžiui, projektų zonose, apibrėžiamose kaip „zonos, patiriančios ypatingų sunkumų“, reikia pažymėti, kad kiekvienai nagrinėjamos pagalbos schemai numatytas maksimalus pagalbos intensyvumas buvo padidintas, palyginti su anksčiau patvirtintos pagalbos schemos intensyvumu.
- 62 Be to, dėl paprogramės „dalyvavimas parodose“ reikia pažymėti, kad maksimalus pagalbos lygis mažosioms įmonėms, veikiančioms zonose, patiriančiose ypatingų sunkumų, anksčiau patvirtintoje pagalbos schemoje buvęs 50 %, nagrinėjamoje pagalbos schemoje buvo padidintas iki 60 %.
- 63 Dėl paprogramės „bendradarbiavimas“ reikia konstatuoti, kad nors bendrai taikomas pagalbos intensyvumas sumažėjo nuo 70 % iki 65 %, pagalbos finansuoti galimybių studijas ir projektus, parengtus pagal Bendrijos Interreg III iniciatyvą ir apimančius

mažiausiai penkias mažasias ir vidutines įmones bei mažųjų įmonių parengtus projektus, numatomas maksimalus lygis buvo padidintas iki 80 %.

64 Galiausiai dėl paprogramės „dizaino skatinimas“ reikia pažymėti, kad maksimalus pagalbos lygis, anksčiau patvirtintoje pagalbos schemoje buvęs 50 %, nagrinėjamoje pagalbos schemoje mažosioms įmonėms, veikiančioms zonose, patiriančiose ypatingų sunkumų, buvo padidintas iki 70 %.

65 Iš to, kas išdėstyta, matyti, jog esamos pagalbos pakeitimai buvo per dideli, kad pranešimą būtų galima nagrinėti pagal pagreitintą leidimo suteikimo procedūrą. Iš tikrųjų padidėjo kiekvienos nagrinėjamą pagalbos schemą sudarančios paprogramės numatomos pagalbos maksimalus lygis, bent jau tam tikrų adresatų atžvilgiu. Tačiau, kaip matyti iš šio sprendimo 58 punkto, komunikatas dėl pagreitos leidimo suteikimo procedūros leidžia taikyti šią procedūrą, tik jei pakeitimai apima laikotarpio pratęsimą nedidinant biudžeto, turimo biudžeto padidinimą iki 20 % nepratęsiant laikotarpio, laikotarpio pratęsimą padidinant biudžetą iki 20 % pradinės sumos arba išteklių schemos taikymo kriterijų sugriežtinimą. Šioje byloje pakeitimai, susiję su pagalbos intensyvumo padidinimu, neleidžia taikyti minėtos procedūros, nes jie yra esamos pagalbos schemos sušvelninimas.

66 Dėl ieškovės argumento, jog, net jei pagalbos schema turi būti laikoma nauja schema, Komisija vis tiek turėjo atlikti tyrimą pagal pagreitintą procedūrą, reikia konstatuoti, kad paprogramėje „bendradarbiavimas“ numatyta pagalbos priemonė yra susijusi su pardavimų grupių bent iš trijų mažųjų ir vidutinių įmonių sukūrimu, siekiant bendrai ieškoti prekių realizavimo rinkų užsienyje („gemeinsamen Erschliessung ausländischer Märkte“). Tačiau komunikato dėl pagreitos leidimų suteikimo procedūros 1 punkto paskutinėje pastraipoje yra nurodyta, kad „bet kokiai pagalbai eksportui Bendrijos vidaus prekyboje arba veiklos pagalbai procedūra netaikoma“.

- 67 Kadangi Komisija pagrįstai galėjo nuspręsti, kaip ji nurodė ginčijamo sprendimo 54 konstatuojamosios dalies 1 punkte, kad nagrinėjama schema numatė pagalbą eksportui Bendrijos vidaus prekyboje ir jai negalėjo būti suteiktas leidimas pagal pagreitiną procedūrą, nes schema dėl šios aplinkybės negalėjo būti laikoma nauja pagalbos schema.
- 68 Šiuo klausimu reikia pridurti, kad nors iš išsamios analizės matyti, jog nagrinėjama priemonė nėra „pagalba eksportui Bendrijos vidaus prekyboje“, vis dėlto Komisija pagrįstai netaikė pagreitintos leidimo suteikimo procedūros, nes iš pirmo žvilgsnio abejonių šiuo klausimu galėjo būti. Iš tikrųjų, kaip Komisija nurodo savo rašytiniuose dokumentuose, šia procedūra yra siekiama leisti pagreitinta tvarka suteikti leidimus pagalbos schemoms, kurios nekelia jokių abejonių dėl jų suderinamumo su valstybės pagalbos srityje taikomomis taisyklėmis ir dėl kurių iš pirmo žvilgsnio galima priimti teigiamą sprendimą. Be to, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 56 punkte, tik „iš principo“ Komisija įsipareigoja nereikšti pretenzijų praėjus 20 darbo dienų terminui.
- 69 Ieškovės argumentas, jog jei Komisija manė, kad pagalbos schema, apie kurią buvo pranešta, yra pagalba eksportui, atitinkamos priemonės turėjo būti atskirtos nuo likusios pagalbos schemos, kuriai galėjo būti taikoma pagreitinta leidimo suteikimo procedūra, turi būti atmestas. Iš tikrųjų ne tik kad komunikatas dėl pagreitintos leidimo nenumato tokio dalinio leidimo suteikimo galimybės, bet net iš to, kas išdėstyta, matyti, kad, atsižvelgiant į padarytų pakeitimų pobūdį, būtinos sąlygos taikyti pagreitiną leidimo suteikimo procedūrą nebuvo įvykdytos.
- 70 Todėl darytina išvada, kad Komisija teisingai ginčijamo sprendimo 54 konstatuojamojoje dalyje manė, jog pranešimas apie nagrinėjamą pagalbos schemą negalėjo būti

nagrinėjamas pagal pagreitintą leidimo suteikimo procedūrą, nes pagalbos schema, apie kurią buvo pranešta, nebuvo nei nauja schema, nei esamos schemos pakeitimas minėto komunikato prasme.

71 Todėl reikia atmesti pirmąjį ieškinio pagrindą.

2. Dėl antrojo ieškinio pagrindo, pagrįsto ginčijamo sprendimo materialine klaida, susijusia su išimties taikymo MVĮ reglamento netaikymu

Šalių argumentai

72 Ieškovė pirmiausia tvirtina, kad ginčijamas sprendimas yra neteisėtas, nes Komisija turėjo ištirti nagrinėjamą pagalbos schemą atsižvelgdama į teisę, galiojusią tuo metu, kai ji gavo pranešimą, t. y. į 1996 m. Bendrijos gaires dėl MVĮ, kurios turėjo būti taikomos 2001 m. sausio 3 d., o ne į išimties taikymo MVĮ reglamentą, įsigaliojusį 2001 m. vasario 2 dieną. Taigi ginčijamas sprendimas neturi teisinio pagrindo, o to pakaktų pateisinti jo panaikinimą. Be to, ginčijamo sprendimo 55 konstatuojamojoje dalyje pateikta Komisijos analizė, pagrįsta pereinamojo laikotarpio priemonių nebuvimu ir 1996 m. Bendrijos gairių dėl MVĮ panaikinimu įsigaliojus išimties taikymo MVĮ reglamentui, reiškia vertinimo sąlygų pakeitimą, šiuo atveju jų sugriežtinimą vykstant procedūrai, o tai yra neteisėta.

73 Komisijos nurodyta teismų praktika, grindžiant argumentą, jog ji turėjo taikyti išimties taikymo MVĮ reglamentą, nes nauja norma taikoma nedelsiant būsimoms padėties, susiklosčiusios galiojant ankstesnei normai, pasekmėms, (2002 m. sausio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Pokrzeptowicz-Meyer*, C-162/00, Rink.

p. I-1049, 49–55 punktai), yra netinkama. Šioje byloje kalbama ne apie būsimą konkrečių priemonių poveikį, bet apie vertinimo kriterijų, taikomą aiškiai apibrėžtą laikotarpį. Todėl Komisija negalėjo remtis aplinkybe, kad pagalbos priemonė turės poveikį tik įsigaliojus išimties taikymo MVĮ reglamentui, nes tas pats šiuo atveju pasakytina ir apie bet kurią kią esamą ir pripažintą pagalbą.

74 Antra, ieškovė nurodo, kad principas, pagal kurį pagalbos schemai taikomi pranešimo apie ją metu galioję teisės aktai, atitinka Komisijos sprendimų praktiką, kurioje taikomas šis kriterijus, taip pat tai matyti iš nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairių 6.1 punkto, Bendrijos gairių dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (OL C 288, 1999, p. 2) 98 ir 100 punktų, bendros automobilius gaminančioms bendrovėms valstybės teikiamos pagalbos tvarkos (OL C 279, 1997, p. 1) 2.6 punkto ir iš regioninės pagalbos dideliems investiciniams projektams daugiasektorinės sistemos (OL C 70, 2002, p. 8) 39 ir kitų punktų.

75 Todėl ji negalėjo to principo implicitiškai pakeisti individualiu sprendimu, kaip Teisingumo Teismas nusprendė savo 1993 m. kovo 24 d. Sprendime *CIRFS ir kt. prieš Komisiją* (C-313/90, Rink. p. I-1125, 44 punktas). Vis dėlto Komisija šioje byloje nukrypo taip pat nuo teismų praktikos, pagal kurią ji teisiškai privalo laikytis savo administracinės praktikos (minėto sprendimo *CIRFS ir kt. prieš Komisiją* 34 ir 36 punktai; 1996 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *AIUFFASS ir AKT prieš Komisiją*, T-380/94, Rink. p. II-2169, 57 punktas), t. y. vertinti ginčijamą sprendimą atsižvelgiant į pačios institucijos nustatytas taisykles (1997 m. lapkričio 5 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Ducros prieš Komisiją*, T-149/95, Rink. p. II-2031, 61 punktas). Iš to matyti, kad Komisija, ginčydama principą, pagal kurį pagalba turi būti vertinama atsižvelgiant į pateikiant pranešimą taikytus kriterijus, negali teigti, jog šio sprendimo 74 punkte nurodyti pavyzdžiai yra susiję su atvejais, kai teisės aktų leidėjas yra aiškiai įtvirtinęs taisyklę, nukrypstančią nuo teismų praktikos. Iš tikrųjų, kadangi Komisija pati yra teisės aktų leidėja, tokie argumentai jai leistų nevykdyti pareigos užtikrinti savo sprendimų praktikos tęstinumą.

- 76 Komisijos argumentas, jog ji privalėjo taikyti išimties taikymo MVĮ reglamentą, nes, nagrinėdama daugelį valstybės pagalbos programų, apie kurias buvo pranešta prieš įsigaliojant minėtam reglamentui, ji atsižvelgė į jį, yra taip pat netinkamas, nes jis iš esmės susijęs su pagalbos apmokymams ir investicijoms atvejais. Be to, pagalba, apie kurią valstybės narės pranešė prieš įsigaliojant išimties taikymo MVĮ reglamentui ir kuri jį atitiko, galėjo taip pat būti patvirtinta pagal šį tekstą.
- 77 Be to, ieškovė tvirtina, kad tik pagalbos schemos tyrimas remiantis pranešimo pateikimo metu galiojusiais teisės aktais leidžia valstybėms narėms patikimai įvertinti, ar ši schema yra suderinama su bendrąja rinka. Remiantis Komisijos požiūriu, priešingai, valstybės narės būtų priverstos, atsižvelgiant į būsimą ir nekonkrečią teisę, apibrėžti pagalbos schemos vykdymą, o tai prieštarauja teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principams. Valstybės narės negali iš anksto žinoti dar svarstomų Bendrijos reglamentų, gairių ar rekomendacijų įsigaliojimo datos ar turinio. Siūlymas pateikti pastabas dėl išimties taikymo MVĮ reglamento projekto buvo paskelbtas beveik prieš dvejus metus iki jo įsigaliojimo, ir tai įrodo, kad buvo neįmanoma numatyti naujo reglamento įsigaliojimo datos ar net pačio įsigaliojimo.
- 78 Trečia, Komisijos požiūris lemtų absurdiškus rezultatus. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką Komisija gali reikalauti susigrąžinti, nepaisant įgyvendinimo draudimo, jau suteiktą pagalbą, tik jei pagalbos schema taip pat yra iš esmės nesuderinama su bendrąja rinka (1990 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Prancūzija prieš Komisiją*, C-301/87, Rink. p. I-307, 20 ir kt. punktai). Suderinamumas su bendrąja rinka turi būti vertinamas vykstant netinkamam schemos vykdymui, kaip Komisija numatė Bendrijos rekomendacijų dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai (OL C 37, 2001, p. 3, toliau – Bendrijos rekomendacijos dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai) 82 punkte. Ieškovės nuomone, iš to matyti, kad jei ji būtų

įgyvendinusi nagrinėjamą pagalbos schemą, užuot pranešusi apie ją Komisijai, kaip to reikalauja Bendrijos teisė, būtų buvusios taikomos 1996 m. Bendrijos gairės dėl MVĮ. Taip yra užkertamas kelias schemos įgyvendinimui dėl to, kad ji laikėsi teisės aktų.

79 Ketvirta, ieškovė taip pat tvirtina, kad pirminis pranešimas buvo išsamus. Komisija negalėjo pagrįstai tvirtinti, jog yra taikytinas išimties taikymo MVĮ reglamentas dėl to, kad jos prašoma informacija jai buvo pateikta tik įsigaliojus minėtam reglamentui, nes pranešimas negali būti laikomas neišsamiu tik dėl to, kad Komisija prašo papildomos informacijos. Klausimas, ar pranešimas yra išsamus, nepriklauso Komisijos diskrecijai, nes priešingu atveju ji galėtų savavališkai ir nuolat pratęsti tyrimo laikotarpį.

80 Ieškovė primena, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką pranešimas yra išsamus, jei jame nuo pradžių arba valstybei narei atsakius į Komisijos pateiktus klausimus yra informacija, kuri reikalinga šiai institucijai susidaryti pirminę nuomonę apie pagalbos suderinamumą su Sutartimi (šio sprendimo 53 punkte minėtas sprendimas *Lorenz* ir 2001 m. vasario 15 d. Sprendimo *Austrija prieš Komisiją*, C-99/98, Rink. p. I-1101, 54 ir 56 punktai). Valstybė narė gali tvirtinti, kad pranešimas yra išsamus, net jei ji nusprendžia neįgyvendinti pagalbos ir todėl nesiremti iš pradžių pateikto pranešimo išsamumu pagal valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 6 dalį ir 5 straipsnio 3 dalį. Šiuo klausimu ieškovė priduria, kad valstybės narės bendradarbiavimo su Komisija per preliminarų tyrimą negalima vertinti kaip atsisakymo vėliau pareikšti prieštaravimus.

81 2001 m. vasario 5 d. Komisijos laiške Vokietijos administracijai esantys prašymai, susiję pirmiausia su pagalbos suderinamumu su bendrąja rinka vertinimu ir; antra, su tuo, ar nagrinėjama pagalbos schema, padarius pakeitimus, galėjo atitikti išimties

taikymo MVĮ reglamentą, įsigaliojusį tik prieš tris dienas, rodo, kad Komisija jau buvo susidariusi pirminę nuomonę apie nagrinėjamą pagalbos schemą, o tai prieštarauja tvirtinimui, jog ji negalėjo nagrinėti pranešimo dėl prašomos informacijos trūkumo. Komisija taip pat negali tvirtinti, kad tam tikri paprogramės „bendradarbiavimas“ aspektai nebuvo aiškiai išdėstyti pranešime ir kad reikėjo dėl to prašyti papildomos informacijos vykdant procedūrą CP 92/01, susijusią su šiuo pranešimu (žr. šio sprendimo 24 punktą). Šie klausimai buvo susiję su papildomu pranešimo aspektu, ir atsakymas į juos nebuvo būtinas Komisijai susidaryti savo nuomonę.

- 82 Savo elgesiu, pavyzdžiui, koks yra šioje byloje, Komisija pažeidė savo administracinėje praktikoje suformuluotus principus. Žinodama aplinkybes ir leisdama praeiti 20 dienų tyrimo terminui, nustatytam pagreitintai leidimo suteikimo procedūrai, bei laukdama, kol įsigalios išimties taikymo MVĮ reglamentas, ji, pateikdama prašymą Vokietijos Federacinei Respublikai, bandė parodyti, kad pranešimas yra neišsamus. Taip elgdamasi ji nesilaikė savo valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 1 dalyje numatytos pareigos „iš karto“ patikrinti pranešimą.

- 83 Komisija pirmiausia tvirtina, kad išimties taikymo reglamentai turi du tikslus: pirma, atleisti tam tikrą pagalbą nuo pareigos pranešti apie ją ir nuo Komisijos patvirtinimo procedūros ir, antra, pakeisti ankstesnes Bendrijos gaires ar rekomendacijas. Jie įsigalioja Komisijos nustatytą dieną ir iš esmės yra taikomi penkerius metus bei numato, kad, pasibaigus jų galiojimo laikui, pagalbai, kuriai buvo taikoma išimtis pagal minėtų reglamentų nuostatas, ši išimtis bus taikoma pereinamąjį šešių mėnesių laikotarpį.

- 84 Pirmiausia dėl ieškovės argumento, susijusio su teisės nuostatų taikymu laike, Komisija daro nuorodą į Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią naujos materialinės normos taikymas nedelsiant būsimoms padėties, susiklosčiusios galiojant ankstesnei normai, pasekmėms, yra Bendrijos teisės principas, taikomas be išlygų (1986 m. liepos 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Licata prieš CES*, 270/84, Rink. p. 2305, 31 punktas; 1997 m. spalio 2 d. Sprendimo *Saldanha ir MTS*, C-122/96, Rink. p. I-5325, 12–14 punktai ir šio sprendimo 73 punkte minėto sprendimo *Pokrzeptowicz-Meyer* 49–55 punktai). Taigi šioje byloje Komisija turėjo taikyti išimties taikymo MVĮ reglamentą, nes nors pranešimas buvo pateiktas pagal ankstesnes nuostatas, vis dėlto reikėjo įvertinti priemonių, apie kurias buvo pranešta, būsimas pasekmes per visą jų galiojimo laikotarpį.
- 85 Antra, Komisija tvirtina, kad ieškovės nurodyti visi jos sprendimų praktikos tęstinumo pavyzdžiai (žr. šio sprendimo 74 punktą) yra susiję su atvejais, kai teisės aktų leidėjas aiškiai numatė teisės akto, galiojusio pateikiant pranešimą, taikymą (84 punkte minėto sprendimo *Saldanha ir MTS* 14 punktas), o išimties taikymo MVĮ reglamente nėra jokios nuostatos šiuo klausimu. Be to, argumentas, kad Komisija negalėjo nukrypti nuo savo praktikos, yra absurdiškas, nes tokiu atveju praktikai būtų suteikta viršenybė prieš tinkamai paskelbtą privalomą teisės nuostatą, o tai būtų Komisijos teisės nustatyti taisykles visiškas paneigimas.
- 86 Pasak Komisijos, nagrinėjama pagalbos schema, apie kurią specialiai buvo pranešta prieš pat pasibaigiant 1996 m. Bendrijos gairių dėl MVĮ galiojimui, neatitiko jos naujos praktikos valstybės pagalbos MVĮ srityje. Be to, tvirtindama, kad jos leidimų suteikimų praktika yra nuosekli, ji nurodo daug pavyzdžių, kai pagalbos schemas, apie kurias buvo pranešta prieš įsigaliojant išimties taikymo MVĮ reglamentui, buvo nagrinėjamos remiantis šiuo reglamentu. Ji priduria, kad nagrinėjama pagalbos schema, patvirtinus ją pagal 1996 m. Bendrijos gaires dėl MVĮ, būtų galiojusi visą išimties taikymo MVĮ reglamento galiojimo laiką.

- 87 Trečia, dėl ieškovės argumento, jog jai būtų buvę palankiau įgyvendinti programą, nepranešus apie ją, Komisija nurodo, kad tokiu atveju ji būtų turėjusi pradėti formalią tyrimo procedūrą ir taikyti priimant sprendimą galiojusius aktus, t. y. išimties taikymo MVI reglamentą, bent jau laikotarpiui po jo įsigaliojimo, sukeltiant jau žinomas pasekmes. Ieškovės nuoroda į Bendrijos rekomendacijas dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai yra visiškai netinkama, nes, pirma, šios rekomendacijos nuostatos yra susijusios su pagalba, apie kurią nebuvo pranešta, o šioje byloje apie pagalbos schemą buvo pranešta, ir, antra, kalbant apie išimties taikymo MVI reglamento taikymo sritį, Komisija negali būti saistoma Bendrijos rekomendacijomis dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai.
- 88 Ketvirta, dėl ieškovės argumento, jog pranešimas nebuvo išsamus, Komisija nurodo, kad prašyta informacija buvo būtina, o tvirtinimas, kad Vokietijos Federacinė Respublika nepateikė naujos informacijos, yra neteisingas. Iš tikrųjų ji prie 2001 m. kovo 12 d. laiško pridėtame pranešime dėl dalies „intensyvių patarimų paslaugos (*coaching*)“ nurodė pagalbos intensyvumą, apie kurį nebuvo jokios informacijos pranešime. Be to, tik minėtame pranešime buvo išsamiau išdėstyti klausimai dėl „zonų, patiriančių ypatingų sunkumų“. Be to, minėtame laiške ir jo prieduose, pateiktuose vėliau, 2001 m. kovo 20 d., buvo naujos informacijos apie faktines aplinkybes ir jų kontekstą.
- 89 Komisija tvirtina, kad ieškovė netinkamai suprato valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 6 dalyje ir 5 straipsnio 3 dalyje numatytas nuostatas, kurios nukrypsta nuo 53 punkte minėtame sprendime *Lorenz* (4 punktas) suformuluotos praktikos (taip pat žr. šio sprendimo 80 punkte minėto sprendimo *Austrija prieš Komisiją* 29 punktą ir generalinio advokato F. G. Jacobs išvadą šioje byloje (Rink. p. I-1105, 24–28 punktai)). Iš tikrųjų iš šių nuostatų matyti, kad nėra besąlygiškai draudžiama nesilaikyti valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnyje numatyto termino, nors tiesa, kad jo nesilaikymas gali turėti rimtų pasekmių Komisijai.

90 Komisija šiuo klausimu priduria, kad valstybė narė turi bendradarbiauti su Komisija, pasilikdama galimybę iš karto ginti savo teises, jei ši institucija nevykdo savo pareigų. Šioje byloje Vokietijos Federacinė Respublika pagal valstybės pagalbos reglamento 5 straipsnio 3 dalį turėjo tinkamai pagrįstu pareiškimu informuoti Komisiją apie tai, kad, jos nuomone, pranešimas yra išsamus. Vėliau *Freistaat Sachsen* informavusi Komisiją ir per penkiolika darbo dienų nesulaukusi iš jos jokios reakcijos, pagal minėto reglamento 4 straipsnio 6 dalį galėjo įgyvendinti priemones, apie kurias buvo pranešta.

91 Kadangi Vokietijos Federacinė Respublika nepasinaudojo šia galimybe, kurią jai suteikia valstybės pagalbos reglamentas, ji dėl to prarado su tuo susijusią teisinę apsaugą. Bet kuriuo atveju Vokietijos Federacinė Respublika ir *Freistaat Sachsen* neprieštaravo, kad būtų pradėta formali tyrimo procedūra, taip pripažindamos minėtos procedūros teisėtumą ir būtinybę surinkti papildomos informacijos (šio sprendimo 80 punkte minėtas sprendimas *Austrija prieš Komisiją* ir 2002 birželio 18 d. Sprendimas *Ispanija prieš Komisiją*, C-398/00, Rink. p. I-5643).

92 Be to, atsižvelgiant į valstybės pagalbos reglamento nuostatas, klausimas, ar 2001 m. vasario 5 d. laiške paprašyta informacija iš tikrųjų buvo būtina, nėra labai svarbus. Net jei Pirmosios instancijos teismas į šį klausimą atsakytų neigiamai, dėl to ginčijamas sprendimas netaptų negaliojantis, nes Vokietijos Federacinė Respublika turėjo galimybę prieštarauti formaliai tyrimo procedūrai. Pasibaigus formaliai tyrimo procedūrai ir priėmus galutinį sprendimą, ieškovė negali remtis abejonėmis, kurias ji turėjo nurodyti prieš procedūrą. Dėl šios priežasties argumentas dėl pirminio pranešimo išsamumo yra nepriimtinas.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 93 Reikia nustatyti, ar, kaip tvirtina ieškovė, Komisija turėjo ištirti nagrinėjamą valstybės pagalbą atsižvelgdama į pateikiant pranešimą galiojusias 1996 m. Bendrijos gaires dėl MVĮ arba ar Komisija pagrįstai nagrinėjo pagalbą, atsižvelgdama į išimties taikymo MVĮ reglamentą, įsigaliojusį po pranešimo pateikimo dienos, nes reikėjo įvertinti priemonių, apie kurias buvo pranešta, būsimas pasekmes per visą jų galiojimo laikotarpį. Todėl reikia nustatyti, ar minėtas reglamentas galėjo būti taikomas per procedūrą, kuri buvo pradėta prieš jam įsigaliojant.

Dėl išimties taikymo MVĮ reglamento taikymo pranešimams, kurie buvo pateikti iki jam įsigaliojant

- 94 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką, nors procedūrinės normos iš esmės nėra taikomos situacijoms, susiklosčiusioms iki joms įsigaliojant (1981 m. lapkričio 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Salumi ir kt.*, 212/80–217/80, Rink. p. 2735, 9 punktas ir 2004 m. sausio 28 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *OPTUC prieš Komisiją*, T-142/01 ir T-283/01, Rink. p. II-329, 60 punktas), vis dėlto tas pats principas nėra taikomas materialinėms normoms. Iš tikrųjų pagal taip pat nusistovėjusią teismų praktiką siekiant užtikrinti teisinio saugumo principo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principo laikymąsi, Bendrijos teisės materialinės normos turi būti aiškinamos taip, kad jos taikomos iki jų įsigaliojimo susiklosčiusioms situacijoms tik tiek, kiek tai akivaizdžiai išplaukia iš jų formuluotės, tikslų ar bendros sistemos (minėto sprendimo *Salumi ir kt.* 9 punktas 1982 vasario 10 d. Sprendimo *Bout*, 21/81, Rink. p. 381, 13 punktas; 1993 m. liepos 15 d. Sprendimo *GruSa Fleisch*, C-34/92, Rink. p. I-4147, 22 punktas ir 2002 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją*, C-74/00 P ir C-75/00 P, Rink. p. I-7869, 119 punktas bei 1998 m. vasario 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Eyckeler & Malt prieš Komisiją*, T-42/96, Rink. p. II-401, 55 punktas ir 2004 m. sausio 28 d. Sprendimo *Euroagri prieš Komisiją*, T-180/01, Rink. p. II-369, 36 punktas).

- 95 Laikydamasis tokio požiūrio Teisingumo Teismas yra pabrėžęs, kad nors pagal bendrą taisyklę teisinio saugumo principas draudžia nustatyti Bendrijos teisės akto galiojimo pradžią anksčiau, nei jis buvo paskelbtas, tačiau šio principo išimtis gali būti taikoma tuomet, kai to reikalauja bendrojo intereso tikslai ir yra tinkamai atsižvelgiama į suinteresuotųjų asmenų teisėtus lūkesčius (1979 m. sausio 25 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Racke*, 98/78, Rink. p. 69, 20 punktas ir minėto sprendimo *Salumi ir kt.* 10 punktas). Tokia Teisingumo Teismo suformuluota praktika taikoma ir tais atvejais, kai galiojimas atgal nėra aiškiai numatytas pačiame akte, tačiau tai išplaukia iš jo turinio (1991 m. liepos 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Crispoltoni*, C-368/89, Rink. p. I-3695, 17 punktas; 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Gemeente Leusden ir Holin Groep*, C-487/01 ir C-7/02, Rink. p. I-5337, 59 punktas ir 2005 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Goed Wonen*, C-376/02, Rink. p. I-3445, 33 punktas).
- 96 Vis dėlto Komisija tvirtina, kad ši teismų praktika netaikytina šioje byloje, nes naujos materialinės normos taikymas nedelsiant būsimums padėties, susiklosčiusios galiojant ankstesnei normai, pasekmėms yra Bendrijos teisės principas, taikomas be išlygų.
- 97 Iš tikrųjų pagal nusistovėjusią teismų praktiką nauja norma taikoma nedelsiant būsimums padėties, susiklosčiusios galiojant ankstesnei normai, pasekmėms (šio sprendimo 84 punkte minėto sprendimo *Licata prieš CES* 31 punktas; minėto sprendimo *Saldanha ir MTS* 14 punktas ir minėto sprendimo *Pokrzeptowicz-Meyer* 50 punktas). Be to, šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra pažymėjęs, jog teisėtų lūkesčių apsaugos principo taikymo sritis negali būti tiek išplėsta, kad iš esmės neleistų taikyti naujos normos (1988 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, 203/86, Rink. p. 4563, 19 punktas; 1999 m. birželio 29 d. Sprendimo *Butterfly Music*, C-60/98, Rink. p. I-3939, 25 punktas ir minėto sprendimo *Pokrzeptowicz-Meyer* 55 punktas).
- 98 Pirmiausia reikia pažymėti, kad iš minėtos teismų praktikos matyti, jog Bendrijos nuostatos yra taikomos atgal tik ypatingais atvejais, kai iš jų formuluotės ar bendros sistemos aiškiai matyti, kad to norėjo teisės akto leidėjas, to reikalauja siekiamas tikslas ir kad nepažeidžiami suinteresuotųjų asmenų teisėti lūkesčiai (žr. šio

sprendimo 94 ir 95 punktuose minėtą teismų praktiką). Šiuo atveju naujo teisės akto taikymas atgal yra išimtis. Antra, Bendrijos teisės aktai paprastai taikomi būsimoms padėties, susiklosčiusios galiojant ankstesnei normai, pasekmėms, išskyrus tuos atvejus, kai konkrečios nuostatos taikymas iš karto pažeistų suinteresuotojo asmens teisėtus lūkesčius (žr. šio sprendimo 97 punkte minėtą teismų praktiką). Tokiu atveju išimtis bus naujo teisės akto netaikymas esamiems teisiniams santykiams. Teismų praktika, susiklosčius antrai situacijai, visiškai neįpareigoja taikyti teisės akto atgal, nes toks naujas teisės aktas yra taikomas nuo jo įsigaliojimo tai daliai, kuri nėra įvykdyta pagal sutartį (84 punkte minėtas sprendimas *Saldanha ir MTS* ir 73 punkte minėto sprendimo *Pokrzeptowicz-Meyer* 52 punktą), pagal įgaliojimą (84 punkte minėto sprendimo *Licata prieš CES* 31 punktą) arba pagal kitą teisinį santykį (97 punkte minėtas sprendimas *Butterfly Music*) ir kuri vis dar turi pasekmes, pasireiškiančias tik ateityje.

99 Atsižvelgiant į šią teismų praktiką pirmiausia reikia nustatyti, ar nagrinėjamos pagalbos schemos suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas remiantis išimties taikymo MVI reglamente, įsigaliojusiame pranešus apie schemą, nustatytais kriterijais yra reglamento taikymas atgal, ar vis dėlto, kaip tvirtina Komisija, tai paprasčiausias naujo teisės akto, šiuo atveju išimties taikymo MVI reglamento, taikymas nedelsiant būsimoms padėties, susiklosčiusios galiojant 1996 m. Bendrijos gairėms dėl MVI, pasekmėms, kurios vis dar buvo aktualios įsigaliojant minėtam reglamentui.

100 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad galutinio Komisijos sprendimo, pritariančio pagalbai, apie kurią buvo pranešta, ar pripažįstančio ją nesuderinamą su bendrąja rinka, atžvilgiu, situacija, kurioje yra valstybė narė ir pagalbos gavėjas, akivaizdžiai yra aktuali ir laikina, todėl pranešimas dar nėra pagalbos patvirtinimas. Vis dėlto nustatant kriterijus, kuriais remiantis turi būti vertinamas šios pagalbos suderinamumas su bendrąja rinka, reikia atsižvelgti į pranešimo datą dėl jo svarbos ir teisinio poveikio valstybės pagalbos suteikimo procedūroje.

101 Iš tikrųjų pagal valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 1 dalį Komisija privalo „iš karto“, t. y. pagal tuo metu galiojančius teisės aktus, patikrinti gautą pranešimą. Be to, būtent nuo šios datos pradedamas skaičiuoti dviejų mėnesių terminas, per kurį turi būti užbaigtas preliminarus tyrimas ir kurio pažeidimas gali turėti rimtų teisinių pasekmių Komisijai ir atitinkamai valstybei narei, pavyzdžiui, pastaroji gali įgyvendinti priemones, apie kurias buvo pranešta, ir taip pakeisti ją į esamą pagalbą pagal valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 6 dalies nuostatas.

102 Vertinant pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, kriterijų, nustatytų teisės aktuose, įsigaliojusiuose po pranešimo apie nagrinėjamą pagalbą, taikymas yra būtinas siekiant suteikti šiems teisės aktams retroaktyvų poveikį. Tokiu atveju naujo teisės akto taikymo atskaitos taškas yra nustatytas prieš jo įsigaliojimą, t. y. Komisijai gavus pranešimą. Jei pagalbos suderinamumo nagrinėjimas galėtų būti atliekamas remiantis po pranešimo apie programą įsigaliojusiu teisės aktu, tai reikštų, kad Komisija gali nustatyti taikytiną aktą priklausomai nuo pasirinktos datos pradėti tokį nagrinėjimą. Tačiau tokia situacija būtų sunkiai suderinama su tuo, kad valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 1 dalis įpareigoja Komisiją „iš karto“ patikrinti gautą pranešimą, o taip pat ir su skaidrumo bei numatomumo kriterijais, kuriais remdamasi Komisija vertina pagalbos suderinamumą ir kurie, kaip ji pati pažymėjo vykstant procedūrai, yra jos skelbiamų tekstų pagalbos srityje pagrindas.

103 Pagalbos, apie kurią buvo pranešta, suderinamumo su bendrąja rinka vertinimo kriterijų pakeitimas dėl naujo teisės akto įsigaliojimo negali būti vertinamas kaip teismų praktikos, pagal kurią nauja norma taikoma nedelsiant būsिमoms padėties, susiklosčiusios galiojant ankstesnei normai, pasekmėms, taikymas. Iš tikrųjų ši teismų praktika įpareigoja taikyti naują normą tik ateičiai, o pagalbos, apie kurią

buvo pranešta prieš jos įsigaliojimą, atveju naujos normos taikymas reikštų jos taikymą atgal, t. y. nuo pranešimo dienos, nes suderinamumo vertinimas atliekamas per vieną procedūrą, net jei galutinis sprendimas yra aktas, kuris parengiamas per keletą etapų.

104 Reikia pažymėti, kad dėl pagalbos pagal EAPB sutartį, suteiktos nepranešus iš anksto apie ją, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog Komisijai priimant sprendimą dėl pagal ankstesnį teisės aktą suteiktos pagalbos suderinamumo, galiojančių teisės aktų taikymas lemia Bendrijos teisės aktų taikymą atgal (šio sprendimo 94 punkte minėto sprendimo *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją* 118 punktas). Teisingumo Teismas nusprendė, kad jokia Komisijai priimant sprendimą galiojusių teisės aktų nuostata nenurodo, jog jie gali būti taikomi atgal ir iš jų bendros sistemos ir tikslų matyti, kad jie buvo priimti atsižvelgiant į atitinkamo laikotarpio, kuris eina po pagalbos suteikimo, poreikius (94 punkte minėto sprendimo *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją* 120 punktas).

105 Be to, dėl pagalbos, apie kurią buvo tinkamai pranešta prieš įsigaliojant naujiems teisės aktams, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisija teisingai vertino pagalbos schemą atsižvelgdama į ankstesnėje jos praktikoje nustatytas taisykles, o ne į naujus teisės aktus, įsigaliojusius vykstant procedūrai, nes pastarieji teisės aktai taikytini tik pagalbai, kuri įsigaliojo ar buvo įgyvendinama po tam tikros datos, vėlesnės nei su ginčijama pagalba susijęs laikotarpis (2003 m. lapkričio 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Regione Siciliana prieš Komisiją*, T-190/00, Rink. p. II-5015, 94–96 punktas).

106 Tačiau atsižvelgiant tai, kad naujos rekomendacijos aplinkos apsaugos srityje, įsigaliojusios po pranešimo apie nagrinėjamą pagalbą, aiškiai 82 punkte numatė, jog Komisija turi taikyti šių rekomendacijų nuostatas „visiems pagalbos projektams, apie kuriuos buvo pranešta ir dėl kurių Komisija turi priimti sprendimą po

rekomendacijų paskelbimo Oficialiajame leidinyje, netgi jeigu apie projektus buvo pranešta iki rekomendacijų paskelbimo“, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisija teisingai taikė šias rekomendacijas, o ne aktą, galiojusį pateikiant pranešimą (2004 m. lapkričio 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Ferriere Nord prieš Komisiją*, T-176/01, Rink. p. II-3931, 137 punktas).

- 107 Minėti sprendimai patvirtina, kad teisės aktuose, įsigaliojusiuose po to, kai atitinkama pagalba buvo suteikta ar apie ją buvo pranešta, nustatytų kriterijų taikymas vertinant pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka reiškia šių teisės aktų retroaktyvų poveikį. Pagal šio sprendimo 94 ir 95 punktuose minėtą teismų praktiką toks taikymas yra galimas tik tuomet, kai iš naujų teisės aktų formuluotės, tikslų ar bendros sistemos matyti, kad jie turi būti taikomi atgal.
- 108 Antra, atsižvelgiant į padarytą išvadą reikia patikrinti, ar išimties taikymo MVĮ reglamentas galėjo būti taikomas atgal. Nagrinėjant šį klausimą reikia remtis ne tik jo tekstu, bet ir turiniu bei siekiamu tikslu, taip pat prireikus reikia patikrinti, ar nebuvo pažeisti suinteresuotųjų asmenų teisėti lūkesčiai.
- 109 Pirma, šioje byloje reikia konstatuoti, kad išimties taikymo MVĮ reglamente nėra jokios pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl galimo šio reglamento taikymo pagalbos schemoms, apie kurias buvo pranešta iki jo įsigaliojimo.
- 110 Priešingai nei tvirtina Komisija, pereinamojo laikotarpio nuostatų nebuvimas negali būti aiškinamas taip, kad išimties taikymo MVĮ reglamentas buvo taikytinas pranešimams, kurie jau buvo nagrinėjami jam įsigaliojant. Iš tikrųjų aplinkybė, kad pagalbos schemos nagrinėjimas remiantis pateikiant pranešimą galiojančiais teisės

aktais yra aiškiai numatytas tam tikrų tekstų nuostatose, pavyzdžiui, nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairių 6.1 punkte, gairių dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti 98 ir 100 punktuose, bendros automobilius gaminančioms bendrovėms valstybės teikiamos pagalbos tvarkos 2.6 punkte, regioninės pagalbos dideliems investiciniams projektams daugiasektorinės sistemos 39 ir 40 punkte bei 2004 m. vasario 25 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 364/2004, iš dalies keičiančio (išimties taikymo MVĮ reglamentą), įtraukiant į reglamento taikymo sritį pagalbą moksliniams tyrimams ir taikomajai veiklai (OL L 63, p. 22) 9a straipsnyje, visiškai neleidžia daryti išvados, kad pateikiant pranešimą galiojantys teisės aktai taikomi tik tuo atveju, kai tokios nuostatos yra aiškiai numatytos vėlesniuose teisės aktuose.

- 111 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad Komisija į kitus tekstus įtraukė nuostatas, aiškiai numatančias naujų kriterijų taikymą pagalbai, apie kurią buvo pranešta prieš joms įsigaliojant, pavyzdžiui, rekomendacijų dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai 82 punkto nuostatas ir 2002 m. gruodžio 12 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2204/2002 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai, teikiamai užimtumui (OL L 337, p. 3), 11 straipsnio 2 dalies nuostatas. Antra, nors niekas nekliudo Komisijai kriterijus, į kuriuos ji rengiasi atsižvelgti vertindama pagalbą ar pagalbos schemą, nustatančiuose tekstuose numatyti priemonės, specialiai reglamentuojančias minėtus kriterijus nustatančių nuostatų taikymą laike, tokios galimybės egzistavimas negali paneigti šio sprendimo 94 ir 95 punktuose nurodytos teismų praktikos suformuluoto principo, pagal kurį nesant tokių priemonių, nuostatos, nustatančios naujus kriterijus, negali būti taikomos pranešimams, pateiktiems prieš joms įsigaliojant.

- 112 Antra, išimties taikymo MVĮ reglamente esančios nuostatos tik netiesiogiai leidžia manyti, kad jos gali būti taikomos atgal.

113 Iš tikrųjų išimties taikymo MVĮ reglamento tikslas pirmiausia yra leisti vykdyti įgaliojimus suteikiantį reglamentą, numatant pagalbai mažosioms ir vidutinėms įmonėms sąlygas, kurias turi atitikti ši pagalba, kad valstybės narės būtų atleistos nuo pareigos apie ją pranešti, taip supaprastinant administracinį valdymą, tačiau nesusilpninant kontrolės bei padidinant skaidrumą ir teisinį saugumą. Akivaizdu, kad atsižvelgiant į šį tikslą ir ypač į tikslą leisti valstybėms narėms pačioms patikrinti, ar pagalbos projektas atitinka išimties taikymo MVĮ reglamente nustatytus kriterijus ir todėl apie jį nereikia pranešti pagal EB 88 straipsnio 3 dalį, šis reglamentas gali būti taikomas tik ateičiai ir negali būti taikomas jau pateiktiems pranešimams.

114 Antra, Komisija paaiškino, kad išimties taikymo MVĮ reglamento tikslas taip pat yra pakeisti 1996 m. Bendrijos gairėse dėl MVĮ nustatytus kriterijus, kaip matyti iš jo 4 konstatuojamosios dalies, kuri nurodo, kad šios gairės „turėtų būti panaikintos nuo šio reglamento įsigaliojimo datos, nes jo turinys pakeičia tų gairių turinį“. Kadangi kyla klausimas, ar nauji kriterijai yra taikytini jau pateiktiems pranešimams, reikia priminti, kad toje pačioje konstatuojamojoje dalyje yra tvirtinama, jog reglamentas „nesuvaržo valstybių narių galimybės pranešti apie pagalbą mažosioms ir vidutinėms įmonėms“ ir kad tokiu atveju „Komisija tokius pranešimus įvertins ypač atsižvelgdama į šiame reglamente pateiktus kriterijus“. Minėta konstatuojamoji dalis, numatanti, kad valstybės narės išsaugo galimybę pranešti apie pagalbą, kuri patenka į išimties taikymo reglamente nurodytą kategoriją, yra skirta tik pranešimams, kurie išimtiniais atvejais pateikti reglamentui įsigaliojus.

115 Taigi 1996 m. Bendrijos gairių dėl MVĮ pakeitimas išimties taikymo MVĮ reglamentu, kaip nurodyta minėtoje 4 konstatuojamojoje dalyje, gali netiesiogiai rodyti, kad Komisija norėjo nustatyti griežtesnę politiką valstybės pagalbos mažosioms ir vidutinėms įmonėms srityje, taip pat ir tai pagalbai, apie kurią jau buvo pranešta. Vis dėlto tik šios aplinkybės nepakanka nuspręsti, kad išimties taikymo MVĮ reglamentas galėjo būti taikomas atgal, nes ta pati konstatuojamoji

dalį dėl pagalbos, apie kurią bus pranešta ateityje, numato, jog ji bus vertinama atsižvelgiant „ypač“ į šią reglamentą, t. y. ne vien tik šią reglamentą, nustatytus kriterijus. Tačiau nors pagalbos schema, apie kurią tinkamai buvo pranešta po išimties taikymo MVĮ reglamento įsigaliojimo, turi būti vertinama ne tik remiantis šiuo reglamentu nustatytais kriterijais, dėl to negalima tvirtinti, kad šio reglamento tikslas reikalauja leisti išimties tvarka jį taikyti atgal.

- 116 Be to, išimties taikymo MVĮ reglamento taikymas atgal galimas, tik jei tai nepažeidžia suinteresuotųjų asmenų teisėtų lūkesčių. Šiuo klausimu reikia pabrėžti, jog Komisijos nurodyta aplinkybė, kad Vokietijos Federacinė Respublika pateikdama pranešimą žinojo, kokie bus nagrinėjamos pagalbos vertinimo kriterijai, nieko nekeičia. Iš tikrųjų, nors valstybės narės dalyvavo teisėkūros procese, po kurio buvo priimtas išimties taikymo MVĮ reglamentą, vis dėlto valstybės narės negali numatyti nei galutinio priėmimo teksto turinio, nei jo įsigaliojimo datos, be to, tuo reglamentu siekiama nustatyti sąlygas, kurias įvykdžius atleidžiama nuo pareigos pateikti pranešimą pagal EB 88 straipsnio 3 dalį, o ne patvirtinti pagalbą, apie kurią jau buvo pranešta. Be to, 2000 m. kovo 28 d. Oficialiajame leidinyje paskelbtoje išimties taikymo reglamento versijoje (OL C 89, p. 15) nebuvo nei šio sprendimo 114 punkte minėtos konstatuojamosios dalies, nei kitų nuostatų, numatančių, kad 1996 m. Bendrijos gairės dėl MVĮ bus panaikintos ir pakeistos minėtu reglamentu. Tokiomis aplinkybėmis minėto reglamento taikymas atgal neatitinka suinteresuotųjų asmenų teisėtų lūkesčių nei teisinio saugumo principo laikymosi sąlygos.

- 117 Be to, aplinkybė, kad Komisijos skelbiami tekstai valstybės pagalbos srityje, kaip ji pati nurodė, yra skirti užtikrinti jos praktikos skaidrumą ir numatymą iš anksto leidimų suteikimo srityje, iš esmės neleidžia Komisijai vertinti pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka remiantis teisės aktu, įsigaliojusiu po pranešimo pateikimo ir jau vykstant pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka vertinimo procedūrai. Akivaizdu, kad toks elgesys sumažina ar net panaikina galimybę numatyti Komisijos

leidimų suteikimo praktiką iš anksto, o valstybės narės atsiduria teisinio nesaugumo padėtyje, nes jos negali turėti jokių lūkesčių, jog remiantis pateikiant pranešimą galiojančiuose teisės aktuose nustatytais kriterijais parengtas pagalbos projektas Komisijos bus nagrinėjamas pagal tuos pačius kriterijus.

- 118 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pranešimu dėl taikomų taisyklių vertinant neteisėtą valstybės pagalbą nustatymo (OL C 119, 2002, p. 22) Komisija, siekdama skaidrumo ir teisinio saugumo, pranešė valstybėms narėms ir tretiesiems asmenims, kad valstybės pagalbos, apie kurią nebuvo pranešta, suderinamumą su bendrąja rinka ji ir toliau vertins remdamasi materialiniais kriterijais, nustatytais visuose suteikiant pagalbą galiojančiuose teisės aktuose. Tačiau negalima sutikti su tuo, kad, nustatant pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka vertinimui taikytiną teisę, situaciją reikėjo pripažinti „galutinę“, kai tai susiję su pagalba, suteikta nesilaikant pareigos pranešti, ir todėl ši pagalba turi būti nagrinėjama atsižvelgiant į kriterijus, galiojančius ją suteikiant, kaip nurodyta minėtame pranešime ir šio sprendimo 94 punkte minėtame sprendime *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją* (118 punktas), ir „laikiną“, kai tai susiję su pagalba, apie kurią buvo tinkamai pranešta, o jos vertinimo kriterijai gali būti teisėtai keičiami iki galutinio sprendimo priėmimo, nors visa procedūra vyktų remiantis anksčiau galiojusiose teisės aktuose nustatytais kriterijais.

- 119 Tokios išvados praktinis taikymas būtų valstybių narių teisinio nesaugumo šaltinis ir galėtų turėti neigiamų pasekmių, nes numatydamos, kaip keisis taikytini teisės aktai ir kad naujos sąlygos bus griežtesnės, valstybės narės stengtųsi įgyvendinti pagalbą, o ne pranešti apie ją Komisijai. Tačiau tai prieštarautų teismų praktikai, pagal kurią reikia vengti bet kokio aiškinimo, kuris lemtų suinteresuotosios valstybės EB 88 straipsnio 3 dalies nesilaikymą (žr. šiuo klausimu 1991 m. lapkričio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Fédération nationale du commerce extérieur*, C-354/90, Rink. p. I-5505, 16 punktą ir 2003 m. spalio 21 d. Sprendimo *Van Calster ir kt.*, C-261/01 ir C-262/01, Rink. p. I-12249, 63 punktas). Iš tikrųjų, jei įgyvendinant su bendrąja rinka suderinamą ar nesuderinamą pagalbos projektą už

EB 88 straipsnio 3 dalies pažeidimą nekils didesnio pavojaus arba dėl to nebus taikomos didesnės nuobaudos, nei laikantis šios nuostatos, valstybių narių suinteresuotumas pranešti apie pagalbą ir laukti sprendimo dėl suderinamumo labai sumažės (generalinio advokato F. Jacobs išvados byloje, kurioje buvo priimtas 2006 m. spalio 5 d. Sprendimas *Transalpine Ölleitung in Österreich ir kt.*, C-368/04, dar nepaskelbtas Rinkinyje, 50 punktas).

120 Galima daryti išvadą, kad tiek iš išimties taikymo MVĮ teksto ir tikslo, tiek iš reikalavimų, susijusių su teisėtų lūkesčių apsaugos ir teisinio saugumo principų laikymusi, matyti, kad šis reglamentas negalėjo būti taikomas atgal.

121 Šios išvados negali paneigti ir faktas, kad, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 86 punkte, daug pagalbos schemų, apie kurias buvo pranešta iki išimties taikymo MVĮ reglamento įsigaliojimo, Komisija patvirtino remdamasi šiuo reglamentu, jei dėl šių pagalbos schemų ji nebuvo priėmusi sprendimo prieš įsigaliojant reglamentui. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Komisijos praktika, prieštaraujanti teismų praktikoje nustatytiems principams, neturi viršenybės. Be to, kaip nurodė ieškovė, o Komisija tam neprieštaravo, šioje byloje nagrinėjamos pagalbos priemonės investicijoms ir apmokymams, kurių vertinimo kriterijai, konkrečiai dėl tinkamos pagalbos intensyvumo, išliko nepakitę ankstesnių teisės aktuose nustatytų kriterijų atžvilgiu (žr. šio sprendimo 76 punktą), todėl bet kuriuo atveju suinteresuotųjų asmenų teisėti lūkesčiai negalėjo būti pažeisti.

122 Vis dėlto reikia pažymėti, kad jei Komisija iš karto, gavusi pranešimą, turi pradėti pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka patikrinimą, remdamasi tuo metu galiojančiuose teisės aktuose nustatytais kriterijais, šis patikrinimas realiai gali būti pradėtas tik pateikus visą būtiną informaciją, t. y. kai pranešimas yra išsamus. Atsižvelgiant į tai ir siekiant išvengti pranešimų, kuriuose pateikiama ne visa būtina informacija jiems nagrinėti ir kurių pateikimo data pasirenkama atsižvelgiant į numatomus būsimus kriterijų, pagal kuriuos turi būti vertinamas pagalbos

suderinamumas su bendrąja rinka, pasikeitimus, reikia konstatuoti, kad taikytina teisė yra tie teisės aktai, kurie galioja pateikiant išsamų pranešimą.

- ¹²³ Taigi reikia išsiaiškinti, ar šioje byloje, kaip tvirtina ieškovė, pirminis pranešimas buvo išsamus ir Komisija, vertindama išimties taikymo MVĮ reglamento taikytinumą, negalėjo remtis, kaip ji padarė ginčijamo sprendimo 56 punkte, tuo, kad pranešimas tapo išsamus tik įsigaliojus šiam reglamentui.

Dėl kaltinimo, pagrįsto pirminio pranešimo išsamumu

— Dėl kaltinimo priimtinum

- ¹²⁴ Komisija tvirtina, kad ieškovės kaltinimas, pagrįstas pirminio pranešimo išsamumu, yra nepriimtinas, nes, pirma, jis nebuvo pareikštas per formalią tyrimo procedūrą, ir, antra, Vokietijos Federacinė Respublika ir ieškovė neprieštaravo, kad būtų pradėta formali tyrimo procedūra, taip pripažindamos minėtos procedūros teisėtumą ir prašomos informacijos reikalingumą. Taigi ieškovė negalėjo ginčyti galutinio sprendimo remdamasi abejonėmis, kurias ji turėjo nurodyti prieš procedūrą. Triplike Komisija pažymėjo, jog šio kaltinimo nepriimtumas yra glaudžiai susijęs su aplinkybe, kad Vokietijos Federacinė Respublika nepasinaudojo jai valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 6 dalyje suteikta teise ir kad todėl ieškovė neturėjo jokio teisinio intereso pareikšti ieškinį šiuo klausimu.

125 Šio kaltinimo nepriimtinumui negalima pritarti.

126 Pirmiausia reikia pažymėti, kad tvirtindama, jog pirminis pranešimas buvo išsamus, ieškovė siekia įrodyti, kad nagrinėjama pagalbos schema neturėjo būti vertinama remiantis išimties taikymo MVI reglamentu, įsigaliojusiu pateikus pranešimą. Priešingai nei šiuo klausimu tvirtina Komisija, tai susiję su Vokietijos Federacinės Respublikos pastabose dėl formalios tyrimo procedūros pradėjimo išreikšta nuomone, kad „Vokietijos valdžios institucijos nesutinka su Komisijos nuomone, jog pagalbos schemos tyrimas remiantis 2001 m. sausio 3 d. pateiktais dokumentais buvo neįmanomas, ir todėl mano, kad pagalbos schema turi būti nagrinėjama remiantis (1996 m. Bendrijos gairėmis dėl MVI), kurios galiojo pateikiant pranešimą“.

127 Antra, reikia pabrėžti, kad, kaip matyti iš teismų praktikos, galimybė ginčyti sprendimą pradėti formalią tyrimo procedūrą negali susiaurinti suinteresuotųjų šalių procesinių teisių, užkertant joms kelią reikalauti panaikinti galutinį sprendimą ir neleidžiant joms grindžiant savo ieškinį remtis visų procedūros, kurioje buvo priimtas šis sprendimas, etapų trūkumais. Iš tikrųjų negali būti ginčijama, kad sprendimas pradėti formalią tyrimo procedūrą, net jei jis turi konkrečių ir nepriklausomų teisinių pasekmes, yra pasiruošimas galutiniam sprendimui, kuris galutinai įtvirtins Komisijos poziciją ir kuriame ji galės remtis sprendime pradėti formalią tyrimo procedūrą pateiktais vertinimais. Be to, Komisijos tvirtinimo pripažinimas lemtų bylos nagrinėjimo iš esmės paankstinimą ir įvairių administracinės procedūros ir teisminio proceso etapų sumaišymą, atimant prasmę iš pagrindinio formalios tyrimo procedūros tikslo leisti suinteresuotosioms šalims pateikti savo pastabas dėl visų ginčijamų bylos klausimų, o Komisijai, atsižvelgus į šias pastabas, priimti galutinį sprendimą (žr. šiuo klausimu 105 punkte minėto sprendimo *Regione Siciliana prieš Komisiją* 47, 48 ir 51 punktus).

128 Šioje byloje pakanka konstatuoti, kad ginčijamas sprendimas yra galutinis sprendimas, kuriuo užbaigiama procedūra ir kuris turi privalomas ir galutines teises pasekmes suinteresuotosiems šalims, įskaitant ir susijusias su taikytinos teisės nustatymu. Todėl ieškovė turi turėti galimybę pareikšti ieškinį dėl viso sprendimo, įskaitant ir tą dalį, kurioje nusprendžiama, kad pranešimas tapo išsamus tik po to, kai įsigaliojo išimties taikymo MVI reglamentas (žr. šiuo klausimu 105 punkte minėto sprendimo *Regione Siciliana prieš Komisiją* 49 punktą).

129 Dėl Komisijos argumento, jog ieškovė neturėjo jokio teisinio intereso pareikšti ieškinį, susijusį su tariamu pirminio pranešimo išsamumu, nes nepasinaudojo jai valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 6 dalyje suteikta teise įgyvendinti pagalbos schemą, prieš tai apie ją informavusi Komisiją, reikia pažymėti, kad vienintelė išvada, kuri galėjo būti padaryta tokiu atveju, yra ta, jog projektas, apie kurį buvo pranešta, negalėjo įgyti esamos pagalbos schemos statuso. Kadangi nagrinėjama pagalbos schema išlaikė naujos pagalbos statusą, Komisija teisėtai dėl jos galėjo nuspręsti pradėti formalią tyrimo procedūrą (žr. šiuo klausimu 56 punkte minėto sprendimo *Regione autonoma della Sardegna prieš Komisiją* 49 punktą), ir to neginčija ieškovė.

130 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad negali būti pagrįstai tvirtinama, jog per nustatytą terminą nepareiškusi ieškinio dėl sprendimo pradėti formalią tyrimo procedūrą panaikinimo ir nepasinaudojusi valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 6 dalyje suteikta teise, ieškovė, grįsdama šį ieškinį dėl galutinio sprendimo panaikinimo, nebegali teigti, kad Komisija neteisingai nusprendė, jog pranešimas buvo neišsamus, ir kad dėl to pranešimo nagrinėjimas užtruko.

131 Taigi kaltinimas dėl pirminio pranešimo išsamumo yra priimtinas

— Dėl esmės

- ¹³² Reikia priminti, kad pagal valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnį, kuris nustato pagalbos, apie kurią yra pranešta, patikrinimo terminus, Komisija turi du mėnesius po pirminio patikrinimo nustatyti, kad pranešime nurodyta priemonė nėra pagalba arba kad nekyla jokių abejonių dėl pranešime nurodytos priemonės suderinamumo su bendrąja rinka, arba kad jai kyla abejonių dėl pranešime nurodytos priemonės suderinamumo su bendrąja rinka, tuomet ji nusprendžia pradėti procedūrą pagal EB 88 straipsnio 2 dalį. Dviejų mėnesių laikotarpis prasideda gavus išsamų pranešimą (valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 5 dalies antras sakiny).
- ¹³³ Reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką, kurioje įtvirtinami principai, taikytini iki valstybės pagalbos reglamento įsigaliojimo, tam, kad pranešimas būtų laikomas išsamiu, pakanka, kad Komisija per pirminį patikrinimą turėtų visą informaciją, kuri, neatliekant išsamesnio tyrimo, jai leistų nuspręsti, kad valstybės priemonės yra suderinamos su Sutartimi, ir jas atskirti nuo tų priemonių, dėl kurių kyla abejonių dėl jų suderinamumo su bendrąja rinka (80 punkte minėto sprendimo *Austrija prieš Komisiją* 54 punktas). Taigi atliekant pirminį patikrinimą pakanka, kad pranešime iš karto ar valstybei narei pateikus atsakymus į Komisijos klausimus būtų informacija, kuri yra būtina pastarajai institucijai susidaryti pirminę nuomonę dėl pagalbos suderinamumo su Sutartimi (53 punkte minėto sprendimo *Lorenz* 3 punktas; 80 punkte minėto sprendimo *Austrija prieš Komisiją* 56 punktas ir 56 punkte minėto sprendimo *Regione autonoma della Sardegna prieš Komisiją* 40 punktas).
- ¹³⁴ Valstybės pagalbos reglamento 2 straipsnio 2 dalis numato, kad pranešimas yra išsamus, kai „savo pranešime suinteresuotoji valstybė narė pateikia visą reikiamą informaciją, kad Komisija pagal 4 ir 7 straipsnius galėtų priimti sprendimą“ („išsamus pranešimas“). To paties reglamento 4 straipsnio 5 dalies trečias sakiny ir 5 straipsnio 3 dalis, pateikdami antrą apibrėžimą („pranešimas laikomas išsamiu“

arba „pranešimas, (valstybės narės) nuomone, yra išsamus“), nustato momentą, nuo kurio laikoma, kad Komisija turi visą būtiną informaciją, t. y. nuo tada, kai Komisija neprašo pateikti daugiau informacijos arba kai suinteresuotoji valstybė narė tinkamai pagrįstu pranešimu informuoja Komisiją šiuo klausimu. Šio antro apibrėžimo pagrindinis tikslas yra nustatyti dieną, nuo kurios pradedamas skaičiuoti valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 5 dalyje nustatytas dviejų mėnesių laikotarpis, kuris turi rimtų pasekmių ne tik valstybėms narėms, bet ir Komisijai.

135 Valstybės pagalbos reglamento 4 straipsnio 5 dalies trečiame sakinyje pateiktas išsamaus pranešimo apibrėžimas ir apibrėžimas, kuris netiesiogiai išplaukia iš to paties reglamento 5 straipsnio 3 dalies, turi būti skaitomi atsižvelgiant į reglamento 4 straipsnio 6 dalies, kuri numato, kad jei Komisija per dviejų mėnesių laikotarpį nepriima sprendimo dėl išsamaus pranešimo minėtų nuostatų prasme, „tokia pagalba laikoma Komisijos patvirtinta“, o „suinteresuotoji valstybė narė gali įgyvendinti atitinkamas priemones, prieš tai apie jas informavusi Komisiją“, tikslą. Tokia nuostata suteikia valstybėms narėms galimybę išvengti dirbtinio Komisijos pirminio patikrinimo pratęsimo, taip atsiduriant teisinio nesaugumo padėtyje dėl pagalbos projekto ateities.

136 Iš to matyti, kad aplinkybė suinteresuotajai valstybei narei pagal valstybės pagalbos reglamento 5 straipsnio 3 dalį neprieštarauti galimam papildomos informacijos prašymų naudojimui atidėliojimui, kaip buvo pažymėta šio sprendimo 129 punkte, negali turėti kitokio neigiamo poveikio nei aiškiai numatytas nagrinėjamoje sistemoje, t. y. negalėjimas remtis to paties reglamento 4 straipsnio 6 dalyje numatyta galimybe įgyvendinti numatomą pagalbos schemą ir ją pakeisti į esamą pagalbos schemą.

137 Ši aplinkybė visiškai neleidžia daryti išvados, kad pranešimas nebuvo išsamus, nes pagal šio sprendimo 133 punkte minėtą teismų praktiką esminis kriterijus šiuo klausimu yra tas, kad pranešime būtų visa būtina informacija, kuri leistų Komisijai susidaryti pirminę nuomonę apie pagalbos suderinamumą su Sutartimi.

138 Šios išvados nepaneigia ir tai, kad valstybės pagalbos reglamento 2 straipsnio 2 dalis tam, kad pranešimas būtų išsamus, reikalauja pateikti visą reikiamą informaciją Komisijos sprendimui, kurį ji turi priimti užbaigdama pirminį patikrinimą, arba galutiniam sprendimui dėl pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka, ir neapriboja informacijos, kuri turi būti pateikta pranešime, informacija, kuri yra būtina, kad Komisija galėtų priimti sprendimą užbaigiant pirminį patikrinimą. Iš tikrųjų valstybės pagalbos reglamento 2 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama atsižvelgiant į tai, kad Komisija privalo pradėti formalią tyrimo procedūrą, jei kyla abejonių dėl pranešime nurodytos priemonės suderinamumo su bendrąja rinka, o tam ji turi turėti visą reikiamą informaciją. Dėl kitos informacijos, kuri gali būti reikalinga norint priimti galutinį sprendimą dėl pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka, pakanka pažymėti, kad nei suinteresuotoji valstybė narė, nei Komisija iš anksto nežino, kokia informacija bus reikalinga, norint priimti galutinį sprendimą, nes tokios informacijos reikalingumas gali išaiškėti tik per formalią tyrimo procedūrą, būtent kai Komisija susipažįsta su trečiųjų asmenų pateiktomis pastabomis (žr. šiuo klausimu generalinio advokato F. G. Jacobs išvados byloje, kurioje buvo priimtas 89 punkte minėtas sprendimas *Austrija prieš Komisiją*, 90 ir 91 punktus).

139 Taigi reikia nuspręsti, kad, kaip matyti iš valstybės pagalbos reglamento 2 straipsnio 2 dalies ir iš šio sprendimo 133 punkte minėtos teismų praktikos, tam, kad pranešimas būtų išsamus per pirminį patikrinimą, pakanka, kad jame būtų informacija, reikalinga Komisijai susidaryti pirminę nuomonę apie pranešime nurodytos priemonės suderinamumą su bendrąja rinka, o kilus abejonėms šiuo klausimu nuspręsti pradėti formalią tyrimo procedūrą.

140 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia išnagrinėti korespondencijos tarp Komisijos ir Vokietijos Federacinės Respublikos turinį bei nustatyti, ar pranešimas buvo išsamus, kaip tvirtina ieškovė.

141 Šiuo klausimu reikia priminti, kad po 2000 m. gruodžio 29 d. pateikto pirminio pranešimo Komisija Vokietijos Federacinės Respublikos du kartus, t. y. 2001 m. vasario 5 d. ir rugsėjo 5 d. paprašė pateikti papildomos informacijos. Vokietijos Federacinė Respublika į tai atsakė atitinkamai 2001 m. kovo 12 d. ir spalio 9 d. laiškais.

142 Pirmame prašyme pateikti papildomos informacijos, perduotame 2001 m. vasario 5 d. laišku, Komisija Vokietijos Federacinės Respublikos tik paklausė, „ar „Soft Aid“ gaunanti veikla yra suderinama su išimties taikymo <...> MVĮ reglamentu <...>, t. y. ar atitinkamame pranešime numatytas pagalbos dydis gali būti sumažintas iki išimties taikymo MVĮ reglamente numatyto dydžio“, ir pažymėjo, kad „jei tai būtų neįmanoma, reikia būtinai nurodyti konkrečius motyvus (būtinumas ir suderinamumas ekonominės politikos prasme)“.

143 Kaip teisingai nurodė ieškovė, Komisija savo 2001 m. vasario 5 d. laiške klausė Vokietijos Federacinės Respublikos nuomonės dėl pagalbos, susijusios su patarimų paslaugomis, suderinamumo su išimties taikymo MVĮ reglamentu ir ar ji gali sumažinti nagrinėjamos pagalbos apimtį, kad ji taptų suderinama su reglamentu. Tačiau toks klausimas negali būti laikomas reikalingos informacijos įvertinti pagalbos schemos, apie kurią buvo pranešta, suderinamumą su bendrąja rinka prašymu, bet klausimu nuomonės ir pasiūlymu Vokietijos Federacinei Respublikai padaryti būtinus pakeitimus, kad nagrinėjama pagalbos schema taptų suderinama su išimties taikymo MVĮ reglamento, įsigaliojusio prieš tris dienas, nuostatomis.

¹⁴⁴ Antrą prašymą pateikti informaciją Komisija Vokietijos Federacinei Respublikai perdavė 2001 m. rugsėjo 5 d. laišku. Komisija, kaip pati nurodė atsakyme raštu į Pirmosios instancijos teismo pateiktą klausimą, minėtu prašymu siekė nustatyti, ar, atsižvelgiant į išimties taikymo MVĮ reglamento įsigaliojimą, Vokietijos Federacinė Respublika nenori pakeisti savo pranešimo dėl visų paprogramių, apie kurias buvo pradžioje pranešta. Šie paaiškinimai, kurie jau buvo pateikti 2001 m. rugpjūčio 2 d. Vokietijos Federacinės Respublikos pranešime, taip pat visiškai nebuvo susiję su informacija, reikalinga atlikti pagalbos schemos, apie kurią buvo pranešta, suderinamumo su bendrąja rinka patikrinimą.

¹⁴⁵ Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia nuspręsti, kad nei 2001 m. vasario 5 d., nei 2001 m. rugsėjo 5 d. prašymai negali būti laikomi informacijos, reikalingos papildyti pirminį pranešimą ir Komisijai atlikti pagalbos schemos, apie kurią pranešė Vokietijos Federacinė Respublika, suderinamumo su bendrąja rinka patikrinimą, prašymais. Iš tikrųjų pats Komisijos pateiktų dviejų prašymų turinys rodo, kad ji jau buvo susidariusi nuomone, jog nagrinėjama pagalbos schema yra nesuderinama su bendrąja rinka, nes neatitinka išimties taikymo MVĮ reglamento.

¹⁴⁶ Šios išvados negali paneigti Vokietijos Federacinės Respublikos atsakymų į 2001 m. vasario 5 d. ir rugsėjo 5 d. Komisijos laiškus turinys.

¹⁴⁷ Savo 2001 m. kovo 12 d. atsakyme į 2001 m. vasario 5 d. Komisijos laišką Vokietijos Federacinė Respublika prie šio atsakymo pridėjo pranešimo I punkte aiškiai išdėstė savo poziciją dėl to, ar „pagalbos, suteiktos kaip „soft aid“, elementai turi atitikti

išimties taikymo reglamento sąlygas“. Šiuo klausimu Vokietijos Federacinė Respublika pateikė tokias pastabas:

„<...> pateikiant pranešimą apie pagalbos schemą išimties taikymo (MVĮ) reglamentas dar negaliojo. Todėl Vokietijos valdžios institucijos pateikdamos pranešimą negalėjo remtis išimties taikymo (MVĮ) reglamento kriterijais <...> Taigi nagrinėjant valstybės pagalbą reikia atsižvelgti į pateikiant pranešimą buvusią teisinę situaciją <...> Vokietijos valdžios institucijos mano, kad ši pagalbos schema turi būti vertinama remiantis (1996 m. Bendrijos gairių dėl MVĮ) kriterijais.“

148 To paties pranešimo II punkte Vokietijos Federacinė Respublika nurodė, kad ji mano, jog bet kuriuo atveju pagalbos schemą, apie kurią buvo pranešta, turėjo būti galima patvirtinti remiantis ir išimties taikymo MVĮ reglamento kriterijais. Iš tikrųjų, net jei ši pagalbos schema ne visiškai atitiko minėtą reglamentą, vis dėlto Komisija, pasinaudodama savo plačia diskrecija, galėjo ją patikrinti tiesiogiai remdamasi EB sutartimi.

149 Šios pozicijos dėl pirminio pranešimo kontekste Vokietijos Federacinė Respublika pateikė patikslinimą dėl pagalbos pagal paprogramę „intensyvių patarimų paslaugos (*coaching*)“ intensyvumo. Prie 2001 m. kovo 12 d. atsakymo pridėto pranešimo nurodoma:

„Siekiant papildyti gaires, apie kurias jau pranešta, nepažeidžiant išimties taikymo MVĮ reglamento nuostatų, greta absoliučios pagalbos ribos, yra numatyta bendra 50 % pagalbos riba. Mažosioms įmonėms (pagal ES apibrėžimą) yra numatyta didesnė, maksimali 65 % intensyvumo pagalba, nepažeidžiant tų pačių absoliučių pagalbos ribų.“

150 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pirmiausia reikia konstatuoti, kad tik vienintelis konkretus klausimas 2001 m. vasario 5 d. Komisijos laiške yra susijęs tik su vienos iš šešių pagalbos schemą, apie kurią buvo pranešta, sudarančių paprogramių, t. y. „intensyvių patarimų paslaugos (*coaching*)“, intensyvumu. Antra, Vokietijos Federacinės Respublikos patikslinimas šiuo klausimu, kuriame akivaizdžiai yra naujų elementų, negali būti laikomas informacija, reikalinga įvertinti pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, nes Komisija iš pranešimo galėjo padaryti išvadą, kad vienintelės absoliutaus dydžio ribos numatymas greičiausiai lemtų 50 % didesnę pagalbos intensyvumą.

151 Iš tikrųjų, kaip pabrėžė ieškovė, atsakydama į Pirmosios instancijos teismo klausimus, ir kaip galima nustatyti, atliekant paprastą skaičiavimą, absoliutaus dydžio ribos nustatymas reiškia, kad suinteresuotosios įmonės geriausiu atveju galėjo pasinaudoti 72,73 % pagalbos, o jei tai buvo nauja įmonė – 83,3 %. Nustatydama ribos procentinį dydį Vokietijos Federacinė Respublika padidino pagalbos ribą iki 50 %, o naujoms įmonėms – iki 65 %, pastarosioms išlaikydama didžiausią pagalbos intensyvumą, viršijantį 50 % intensyvumą, numatytą išimties taikymo MVI reglamente. Šiuo klausimu reikia pridurti, kad pagalbos lygis, viršijantis 50 % ribą, yra numatytas ir paprogramei „dalyvavimas parodose“ (60 % mažosioms įmonėms, veikiančioms zonose, patiriančiose ypatingų sunkumų), paprogramei „bendradarbiavimas“ (bendrai 65 %, o tam tikriems specialiems projektams – iki 80 %) ir paprogramei „dizaino skatinimas“ (70 % mažosioms įmonėms, veikiančioms zonose, patiriančiose ypatingų sunkumų).

152 Iš to matyti, kad ribos, išreikštos procentiniu dydžiu, nustatymo taip pat ir paprogramei „intensyvių patarimų paslaugos (*coaching*)“, viršijant numatomos pagalbos absoliutaus dydžio ribą, poveikis nagrinėjamos pagalbos schemos suderinamumo su bendrąja rinka vertinimui yra nedidelis, nes Komisijos abejonės dėl visos pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka remiasi išimties taikymo MVI reglamente nustatyto 50 % pagalbos intensyvumo lygio viršijimu. Bet kuriuo atveju atsakymas į 2001 m. vasario 5 d. Komisijos laiške pateiktą klausimą dėl savo ribotos

apimties visiškai nebuvo būtinas Komisijai, kad susidarytų pirminę nuomonę apie viso pagalbos projekto, apie kurį buvo pranešta, suderinamumą su bendrąja rinka.

153 Savo 2001 m. spalio 9 d. atsakyme į 2001 m. rugsėjo 5 d. Komisijos laišką Vokietijos Federacinė Respublika, be to, kad pateikė nebūtiną informaciją dėl 2001 m. birželio 14 d. Komisijos ir Vokietijos valdžios institucijų susitikimo, apsiribojo nurodydama, jog ji nekeičia pirminio pranešimo, nes schema, apie kurią buvo pranešta, atitinka 1996 m. Bendrijos gaires dėl MVĮ ir jog ji turi būti vertinama remiantis šiomis gairėmis, galiojusiomis pateikiant pranešimą. Be to, tame pačiame laiške Vokietijos Federacinė Respublika priminė, kad pagal jos 2001 m. rugpjūčio 2 d. pranešimą nagrinėjama pagalbos schema, remiantis išimties taikymo MVĮ reglamento 9 straipsnio 1 dalimi, buvo pradėta vykdyti, iki bus patvirtinta pranešime nurodyta pagalbos schema.

154 Aplinkybė, kad, kaip matyti iš minėto 2001 m. rugpjūčio 2 d. pranešimo, Vokietijos Federacinė Respublika įgyvendino nagrinėjamą pagalbos schemą nepažeisdama išimties taikymo MVĮ reglamento, nustatydama jos galiojimo laikotarpį iki 2008 m. gruodžio 31 d. arba iki bus patvirtinta pranešime nurodyta schema, patvirtina, kad ji niekada nekeitė savo pirminio pranešimo, jog šis atitiktų išimties taikymo MVĮ reglamentą. Iš tikrųjų Vokietijos Federacinė Respublika pasinaudojo minėtame reglamente jai suteikta teise įgyvendinti pagalbos schemą apie ją nepranešus ir jos nepateikus Komisijai, kaip numato to paties reglamento 9 straipsnio 1 dalis, nepažeisdama savo pirminio pranešimo kaip tik dėl to, kad pranešimas buvo pateiktas prieš įsigaliojant minėtam reglamentui.

155 Galiausiai negalima teigti, kad pirminis pranešimas negali būti laikomas išsamiau dėl to, kad neatitinka visų sąlygų, būtent dėl pagalbos intensyvumo, nustatytų teisės aktuose, įsigaliojusiuose po pirminio pranešimo pateikimo, t. y. išimties taikymo

MVĮ reglamente. Iš tikrųjų ieškovė ne tik ginčijo minėto reglamento taikymą, remdamasi tuo, kad jis įsigaliojo po to, kai Komisija gavo pirminį pranešimą, bet ir aiškiai nurodė nekeičianti pirminio pranešimo, dar ir pasinaudodama galimybe įgyvendinti savo pagalbos schemą, iš anksto nepranešusi, kaip numatyta reglamente.

156 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pirminis pranešimas buvo išsamus, nes jame buvo visa reikalinga informacija, leidžianti Komisijai įvertinti pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, remiantis gaunant pirminį pranešimą galiojusiuose teisės aktuose nustatytais kriterijais.

157 Darytina išvada, kad antrasis ieškinio pagrindas yra priimtinas.

158 Todėl atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta ir nesant reikalo nagrinėti kitų ieškinio pagrindų, reikia patenkinti ieškinį ir panaikinti ginčijamo sprendimo 2 straipsnio antrąją pastraipą ir 3 bei 4 straipsnius.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

159 Pagal Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija pralaimėjo bylą, ji turi padengti ieškovės išlaidas pagal jos pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (penktoji išplėstinė kolegija)

nusprendžia:

- 1. Panaikinti 2002 m. Komisijos sprendimo 2003/226/EB dėl Vokietijos numatomos pagalbos schemos – „Pagalbos programa mažosioms ir vidutinėms įmonėms – Saksonijos įmonių pajėgumo gerinimas“ – Paprogramės 1 (*coaching*), 4 (dalyvavimas parodose), 5 (bendradarbiavimas) ir 7 (dizaino skatinimas) 2 straipsnio antrąją pastraipą ir 3 bei 4 straipsnius.**
- 2. Priteisti iš Europos Bendrijų Komisijos bylinėjimosi išlaidas.**

Vilaras

Martins Ribeiro

Dehousse

Šváby

Jürimäe

Paskelbta 2007 m. gegužės 3 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Kancleris

Pirmininkas

E. Coulon

M. Vilaras

Turinys

Teisinis pagrindas	II - 1266
Faktinės ginčo aplinkybės	II - 1273
1. Administracinė procedūra	II - 1273
2. Ginčijamas sprendimas	II - 1276
Procesas ir šalių reikalavimai	II - 1278
Dėl teisės	II - 1279
1. Dėl ieškinio pagrindo, pagrįsto ginčijamo sprendimo formaliu neteisėtumu dėl to, kad Komisija netaikė pagreitinotos leidimo suteikimo procedūros	II - 1280
Šalių argumentai	II - 1280
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 1283
2. Dėl antrojo ieškinio pagrindo, pagrįsto ginčijamo sprendimo materialine klaida, susijusia su išimties taikymo MVĮ reglamento netaikymu	II - 1290
Šalių argumentai	II - 1290
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 1298
Dėl išimties taikymo MVĮ reglamento taikymo pranešimams, kurie buvo pateikti iki jam įsigaliojant	II - 1298
Dėl kaltinimo, pagrįsto pirminio pranešimo išsamumu	II - 1309
— Dėl kaltinimo priimtumo	II - 1309
— Dėl esmės	II - 1312
Dėl bylinėjimosi išlaidų	II - 1320